

NR 3 (78) 2014

MAJ – CZERWIEC

VITA ACADEMICA

Biuletyn informacyjny Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

ISSN 1842-2244

Kolejny rok za nami!

Nowe władze rektorskie

26 maja 2014 roku Senat Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie wybrał na rektora na kadencję 2014–2018 ks. prof. dr. hab. Wojciecha Zyzaka. Zastąpi on w tej roli ks. prof. dr. hab. Władysława Zuziaka.

Ks. prof. dr. hab. Wojciech Zyzak jest obecnie dziekanem Wydziału Teologicznego UPJPII. Wcześniej pełnił funkcję prodziekana tego wydziału. Specjalizuje się w teologii duchowości kapłaństwa i laikatu. Więcej informacji o działalności naukowej ks. prof. Wojciecha Zyzaka można znaleźć na stronie internetowej uczelni.

Prorektorami UPJPII na kadencję 2014–2018 zostali:

- **ks. prof. dr. hab. Wojciech Misztal** – prorektor ds. rozwoju i polityki finansowej (kontynuacja funkcji),
- **ks. prof. dr. hab. Janusz Mastalski** (obecny dziekan Wydziału Nauk Społecznych) – prorektor ds. ogólnych, studenckich i polityki kadrowej,
- **ks. prof. dr. hab. Józef Stala** (obecny prodziekan Wydziału Teologicznego Sekcja w Tarnowie) – prorektor ds. nauki i współpracy międzynarodowej.

Nowe władze rektorskie rozpoczną pracę od 1 września 2014 roku.

W numerze

z życia uczelni

Nowe władze rektorskie	2
Wydarzyło się	3
Komunikaty senatu	5
650. rocznica powstania Uniwersytetu Jagiellońskiego	6
Procesja na Skalkę	6

konferencje

Różne ujęcia odpowiedzialności okiem młodych naukowców	7
Teologia pastoralna po II Soborze Watykańskim	8
Wyjątkowa mozaika ruchu pielgrzymkowego	10
Starość. Problem czy szansa?	11
Historia jednostek wojskowych na frontach II wojny światowej	12

nie tylko nauka

Poświęcenie obrazu Jana Pawła II przy Bernardyńskiej	15
Festiwal Nauki	16
Karol Wojtyła – święty!	18
Jan Paweł II – papież młodych	19
Święty Jan Paweł II i ja	20
Koncerty Psalmidii z okazji kanonizacji Jana Pawła II	22
Muzyczny dialog kultur – Wschód i Zachód	22
„Uczucia wyprzedzają metronom”	23
Pracownicy UPJPII na kanonizacji Jana Pawła II i Jana XXIII	24

studenci

Pielgrzymka studentów na kanonizację Jana Pawła II i Jana XXIII	25
Płyta <i>Kształtem miłości piękno jest</i>	26
KRajowy KRwiecień KRwiodawstwa	27
„Historia wokół nas”	28
<i>Jak stworzyć „nowy świat” i „nowych ludzi”?</i>	29
Testament Ojca Świętego Jana Pawła II – refleksje	31
Wyniesienie do chwały ołtarzy. Rozważanie	32
Uniwersytet w nauczaniu św. Jana Pawła II	32

recenzje	35
----------------	----

VITA ACADEMICA

Biuletyn Informacyjny
Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II
w Krakowie

Redakcja
31-002 Kraków, ul. Kanonicza 9
tel./faks 12 370 86 06
e-mail: rzecznik@upjp2.edu.pl

Redaktor naczelna
Monika Wiertel

Opracowanie graficzne
Marta Jaszczuk

Zdjęcia na okładce
Monika Piega

Redakcja nie zwraca materiałów niezamówionych
oraz zastrzega sobie prawo do skrótów
i redakcyjnego opracowania tekstów przyjętych do druku.

Numer zamknięto
20 maja 2014 roku.

Nakład 1000 egz.

Wydawca
Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie
Wydawnictwo Naukowe

WYDARZYŁO SIĘ

- **27–28 marca** 2014 roku w ramach obchodów 650-lecia katedry wawelskiej Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego zorganizował **sesję Klejnot w koronie**.
- **3 kwietnia** 2014 roku Instytut Nauk o Rodzinie, Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej oraz Instytut Pracy Socjalnej zorganizowały **sesję Dialog i służba społeczna Jana Pawła II**.
- **3–4 kwietnia** 2014 roku odbyła się **konferencja Historia jednostek wojskowych na frontach II wojny światowej** zorganizowana przez Instytut Historii.

- **23–26 kwietnia** 2014 roku trwały **14. Dni Tischnerowskie** pod hasłem *Odwaga myślenia* współorganizowane przez UPJPII.
- **27 kwietnia** 2014 roku **patron naszej uczelni Jan Paweł II został ogłoszony świętym**.
- **8 maja** 2014 roku odbył się koncert juvenaliowy współorganizowany przez UPJPII i Akademię Ignatianum.
- **9–10 maja** 2014 roku odbyła się **konferencja Społeczeństwo odpowiedzialności – społeczeństwo odpowiedzialne** zorganizowana przez doktorantów Wydziału Filozoficznego.
- **10 maja** 2014 roku Katedra Ekumenizmu, Katedra Sakramentologii Wydziału Teologicznego oraz Międzynarodowe Towarzystwo Naukowe Fides et Ratio zorganizowały **konferencję Świętowanie w pluralistycznym społeczeństwie**.
- **10–11 maja** 2014 roku odbyła się **78. Akademicka Pielgrzymka na Jasną Górę**, w której wzięli udział przedstawiciele UPJPII.
- **11–12 maja** 2014 odbył się **Ekumeniczny Maraton Biblijny** współorganizowany przez Katedrę Teologii Fundamentalnej, Ekumenii i Dialogu.
- **14 maja** 2014 roku miała miejsce **sesja Wkład Wydziału Teologicznego w dzieje UJ**.

- **14 maja** 2014 roku odbyła się **próba otwarta** chóru Psalmody z udziałem kompozytora Romualda Twardowskiego.

- **14 maja** 2014 roku odbyło się **spotkanie** z Łukaszem i Pawłem Golcami w ramach cyklu *Ich Areopag wiary* przygotowane przez kleryków i studentów dziennikarstwa i komunikacji społecznej.
- **15 maja** 2014 roku odbyła się **konferencja Od wiedzy do mądrości** zorganizowana przez Katedrę Teologii Życia Wydziału Teologicznego i Duszpasterstwo Przedsiębiorców i Pracodawców „Talent”.
- **15 maja** 2014 roku Poradnia Studencka Ster zorganizowała **debatę** oksfordzką *Czy warto czekać do ślubu?*
- **15 maja** 2014 roku odbyła się **konferencja Starość: problem czy szansa?** zorganizowana przez Katedrę Teologii Pastoralnej Szczegółowej Wydziału Teologicznego, Uniwersytet Trzeciego Wieku oraz Ruhr Universität w Bochum.

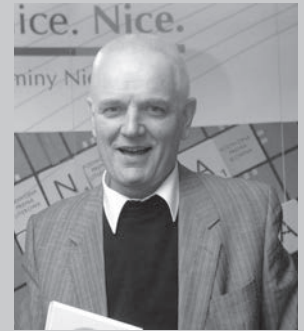

- **15–16 maja** 2014 roku Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej wraz z Sekcją „Aksjologia komunikowania” Polskiego Towarzystwa Komunikacji Społecznej zorganizowali **konferencję Dialog w mediach – media w dialogu**.

4 kwietnia 2014 roku odszedł do Pana ks. prałat Józef Bendyk – jeden z pierwszych kwestorów naszej uczelni. Zapewniamy o modlitwie za jego duszę.

24 kwietnia 2014 roku zmarł ks. prof. dr hab. Jan Kracik – wieloletni i zasłużony pracownik naszej uczelni.

Ks. prof. Jan Kracik był znany jako wybitny przedstawiciel krakowskiego środowiska historycznego, sumienny poszukiwacz prawdy i nauczyciel akademicki wielkiego formatu. W podziw wprawia ogromny dorobek naukowy Księdza Profesora, liczący około 450 publikacji, w tym kilkanaście książek. Godne podkreślenia są walory badawcze wszystkich prac Księdza Profesora, niewiele bowiem można znaleźć podobnych, solidnych opracowań, opartych na dokumentach źródłowych. Twórczość popularyzatorska Księdza Profesora, publikowana na łamach „Tygodnika Powszechnego” oraz miesięcznika „Znak”, cechuje się jasnością wyводу i ułatwia zrozumienie przeszłości szerokiemu gronu czytelników. Niezrównaną umiejętność barwnego i wnikliwego prezentowania historii okazywał Ksiądz Profesor także w trakcie wieloletniej pracy jako wykładowca akademicki. Swoją pasją badawczą zainspirował do pracy naukowej całe pokolenia studentów naszej uczelni, przekazując im jednocześnie rzetelny warsztat badawczy historyka.

Bogaty dorobek naukowy Księdza Profesora stanowi niezgłębione źródło wiedzy i z pewnością czerpać z niego będą pokolenia naukowców i wszyscy, dla których ważna jest historyczna świadomość własnego miejsca we współczesnym świecie.

1 maja 2014 roku były rektor naszej uczelni bp prof. dr hab. **Tadeusz Pieronek** otrzymał z rąk prezydenta Bronisława Komorowskiego **Krzyż Wielki Orderu Odrodzenia Polski** za wybitne zasługi dla rozwoju i umacniania integracji europejskiej, za szczególne osiągnięcia w działalności państwowej i społecznej. **Serdecznie gratulujemy!**

Fundacja im. Świętej Królowej Jadwigi dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

Miło nam poinformować, że z okazji kanonizacji Jana Pawła II Fundacja im. Świętej Królowej Jadwigi dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie przygotowała niezwykle pamiątki: medale i album.

Pamiątkowe **medale kanonizacyjne** zaprojektowane przez Tomasza Bieleckiego (ASP) o średnicy 6 cm w trzech wariantach: brązowy (70 zł), posrebrzany (80 zł), pozłacany (100 zł).

Album **Gaudium veritatis. Temu, który uczy, jak służyć prawdzie** przedstawia związki Jana Pawła II z naszą uczelnią. Składają się na niego wspomnienia **wszystkich dotychczasowych rektorów oraz unikalne fotografie pochodzące z ich prywatnych archiwów**, a także Archiwum UPJPII i Archiwum Kurii Metropolitalnej. Patronat honorowy nad publikacją objął JE kard. Stanisław Dziwisz. Patroni medialni: „Dziennik Polski”, „Gość Niedzielny”, Radio Plus, franciszkanska3.pl.

Album jest bardzo starannie wydany, w twardej oprawie, na papierze kredowym. Jego cena wynosi 30 zł. Cały dochód ze sprzedaży zarówno medali, jak i albumu zostanie przekazany na wspieranie Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie – uczelni założonej przez ojca świętego.

Kanonizacja Jana Pawła II był to ważny moment dla całego Kościoła i każdego z nas. Warto zachować na dłużej radość tego dnia, aby dodawała nam zapału i sił w kształtowaniu naszego życia według jego nauczania.

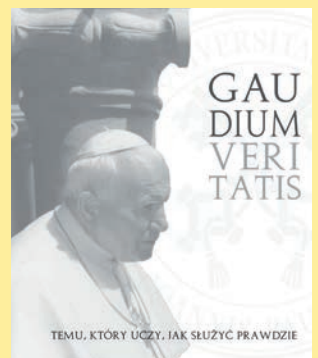
Fundacja im. Świętej Królowej Jadwigi dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

ul. Bernardyńska 3/55A, 31-069 Kraków

519 323 344, 505 222 218

fundacja@upjp2.edu.pl, www.fundacja.upjp2.edu.pl

Numer konta: 19 1240 4533 1111 0000 5431 1945

3 maja 2014 roku ks. prof. dr hab. Michał Heller został odznaczony przez prezydenta Bronisława Komorowskiego Orderem Orła Białego – najstarszym i najwyższym odznaczeniem państwowym. Ks. prof. Michał Heller otrzymał Order Orła Białego „w uznaniu znamienitych zasług dla polskiej nauki, za osiągnięcia w przełamywaniu barier między nauką i religią oraz za twórcze poszukiwanie odpowiedzi na pytania o sens, prawdę i piękno”. **Serdecznie gratulujemy!**

Komunikaty Senatu

Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

Nadzwyczajne posiedzenie w dniu 7 kwietnia 2014 roku

1. Omówiono kwestię erygowania przez Kongregację ds. Edukacji Katolickiej Wydziału Prawa Kanonicznego na UPJPII.
2. Zatwierdzono dokumenty *Zasady, procedury i narzędzia w procesie zarządzania projektami badawczymi w UPJPII* oraz *Zasady, procedury i narzędzia w zakresie aplikowania i pozyskiwania grantów badawczych w UPJPII*.
3. Zatwierdzono kwestionariusze oceny okresowej pracowników UPJPII.
4. Upoważniono rektora UPJPII do podejmowania decyzji co do kwalifikowania na studia na UPJPII laureatów i finalistów olimpiad stopnia centralnego, laureatów konkursów międzynarodowych i ogólnopolskich oraz stypendystów cieszących się uznaniem społecznym fundacji i innych organizacji według zasad ogłaszanych zarządzeniem rektora.
5. Na wniosek Rady Wydziału Teologicznego zatwierdzono efekty kształcenia dla kierunku turystyka religijna.
6. Na wniosek Rady Wydziału Nauk Społecznych:
 - a) zatwierdzono Regulamin Koła Naukowego Studentów Pracy Socjalnej UPJPII oraz wybór pani dr Bożeny Majerek na kuratora koła,
 - b) zatwierdzono efekty kształcenia dla podyplomowych studiów Mediacje rodzinne,
 - c) zatwierdzono warunki rekrutacji na podyplomowe studia Mediacje rodzinne na rok akademicki 2014/2015 i rok akademicki 2015/2016.
7. Przedłużono Regulamin Samorządu Doktorantów UPJPII.

Posiedzenie zwyczajne w dniu 19 maja 2014 roku

1. Przyjęto recenzję dorobku naukowo-dydaktycznego o. prof. dr hab. Celestyna Napiórkowskiego w związku z przewodem o nadanie mu godności doktora *honoris causa* przez Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego, przygotowaną przez ks. prof. dr hab. Łukasza Kamykowskiego.
2. Zatwierdzono Regulamin jednolitego systemu biblioteczno-informacyjnego UPJPII, Regulamin Senackiej Komisji Bibliotecznej UPJPII oraz Regulamin wymagań dla kandydatów na dyplomowanych bibliotekarzy oraz dyplomowanych pracowników dokumentacji i informacji naukowej.
3. Podjęto uchwałę w sprawie działalności Wydziału Prawa Kanonicznego.
4. Zatwierdzono dokument *Zasady realizacji polityki badawczej na lata 2013–2016*.
5. Zatwierdzono dokument *Opracowanie ścieżek kariery nauczycieli akademickich i pracowników administracyjnych*.
6. Przyjęto zasady rekrutacji na studia na rok akademicki 2014/2015.
7. Zatwierdzono limity przyjęć na studia na rok akademicki 2014/2015.
8. Przyjęto uchwałę w sprawie ustalania pensum dydaktycznego, warunków jego obniżania, zasad obliczania godzin dydaktycznych i realizacji godzin ponadwymiarowych, ustalania liczebności grup dydaktycznych w roku akademickim 2014/2015 oraz innych obowiązków nauczycieli akademickich.
9. Znowelizowano Regulamin udzielania zamówień publicznych w UPJPII obowiązujący dla zamówień (konkursów), których równowartość kwoty netto wyrażonej w złotych nie przekracza 30 000 euro i Regulamin udzielania zamówień publicznych w UPJPII o wartości powyżej kwoty netto wyrażonej w złotych stanowiącej równowartość kwoty 30 000 euro, powołania Komisji Przetargowej o stałym charakterze oraz wprowadzenia regulaminu jej pracy.
10. Zaktualizowano nazwę uczelni w języku angielskim: The Pontifical University of John Paul II in Krakow.
11. Na wniosek Rady Wydziału Nauk Społecznych:
 - a) zatwierdzono ponowny wybór ks. dr hab. Michała Drożdża, prof. UPJPII na dyrektora Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej,
 - b) zatwierdzono wybór ks. dr. Marcina Cholewy na dyrektora Instytutu Nauk o Rodzinie,
 - c) wyrażono zgodę na wszczęcie procedury uzyskania przez Instytut Pracy Socjalnej uprawnień do prowadzenia szkolenia w zakresie organizacji i zarządzania w pomocy społecznej,
 - d) zatwierdzono warunki rekrutacji i efekty kształcenia dla podyplomowych studiów z bioetyki oraz podyplomowych studiów wychowania prorodzinnego.
12. Na wniosek Rady Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego wyrażono zgodę na utworzenie niestacjonarnych studiów III stopnia z zakresu historii oraz niestacjonarnych studiów na kierunku turystyka historyczna.

650. rocznica powstania Uniwersytetu Jagiellońskiego

tekst: Monika Wiertek
zdjęcia: Andrzej Płachetko

W maju tego roku Uniwersytet Jagielloński świętował 650-lecie istnienia. Główne obchody przypadły na 10 maja, kiedy kard. Stanisław Dziwisz koncelebrował mszę świętą w katedrze wawelskiej. Po Eucharystii drogą królewską do Auditorium Maximum przeszedł orszak jubileuszowy, w którym wziął udział także rektor UPJPII ks. prof. dr hab. Władysław Zuziak. Nasza wspólnota akademicka szczególnie zaangażowała się w obchody 650. rocznicy istnienia najstarszej polskiej uczelni, gdyż związane są z nią także nasze początki. Wydział Teologiczny, na fundamencie którego Jan Paweł II powołał do istnienia PAT, został ufundowany przez królową Jadwigę Andegaweńską w 1397 roku – 34 lata po powstaniu Studium Generale (1364). Z tego powodu tym chętniej wraz z innymi uczelniami jednoczymy się wokół tej najstarszej: Alma Mater Jagiello-nica, która rozpoczęła historię polskiej nauki, zatem i dzieje nas wszystkich.

Procesja na Skałkę

zdjęcia: Andrzej Płachetko

W niedzielę 11 maja 2014 roku odbyła się tradycyjna procesja ku czci św. Stanisława BM z katedry wawelskiej na Skałkę. W tym roku miała charakter szczególny, stanowiła bowiem dziękczynienie za kanonizację Jana Pawła II. Jak zawsze wzięli w niej udział przedstawiciele UPJPII.

Różne ujęcia odpowiedzialności okiem młodych naukowców

tekst: Katarzyna Cikała

zdjęcia: organizatorzy konferencji

W dniach 9–10 maja 2014 roku w auli Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie przy ul. Bernardyńskiej 3 odbyła się II Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa pt. *Społeczeństwo odpowiedzialne – społeczeństwo odpowiedzialności*, której organizatorami byli doktoranci Wydziału Filozoficznego UPJPII. Tematem tegorocznych spotkań młodych naukowców i zaproszonych gości była odpowiedzialność oraz jej przejawy i rola w społeczeństwie. W trakcie dwóch dni odbyło się osiem paneli tematycznych, podczas których zastanawiano się nad filozoficznym tłem odpowiedzialności, jej obliczami w naukach prawnych, rolą mediów, wpływem technologii na różne ujęcia odpowiedzialności, jej lingwistycznymi aspektami oraz etycznym wymiarem. Celem konferencji było interdyscyplinarne ujęcie odpowiedzialności jako problemu i zarazem tematu badań dla różnych nauk – zarówno humanistycznych, jak i ścisłych.

Pierwszego dnia konferencji można było wysłuchać referatów poruszających problemy z zakresu filozofii i nauk prawnych, dotyczących: rozumienia odpowiedzialności u Paula Ricoeura (mgr Barbara Hartman), problemu odpowiedzialności u Fryderyka Nietzschego (mgr Paweł Pałasiński), idei odpowiedzialności w filozofii *cradle-to-cradle* (mgr Damian Mazur), odpowiedzialności za popełnienie czynów zabronionych w odniesieniu do naturalizmu w naukach prawnych (mgr Marek Jakubiec), odpowiedzialności prawnej (dr Michał Peno), ustawy o działalności lobbingsowej (mgr Tymoteusz Marzec).

W trakcie drugiej części pierwszego dnia konferencji zbadano kwestie odpowiedzialności w odniesieniu do świata mediów i technologii. Wygłoszone zostały referaty poruszające problemy kampanii medialnych skierowanych do dzieci (Anna Potoczek), kształtowania opinii publicznej w nauczaniu Benedykta XVI (ks. dr Dominik Lubiński), odpowiedzialności w kontekście funkcjonowania elektrowni jądrowych (mgr inż. Paweł Kaszowski), aktywności lokalnych społeczności w kontekście walki z zanieczyszczeniem świetlnym (mgr Grzegorz Iwanicki), biopolityki i bioetyki w odniesieniu do kategorii odpowiedzialności (mgr Agnieszka Dęsoł).

Tego samego dnia odbyło się główne wydarzenie tegorocznej konferencji – panel dyskusyjny *Postęp a odpowiedzialność*, w którym wzięli udział: rektor naszej uczelni ks. prof. dr hab.

Władysław Zuziak, dyrektor Instytutu Myśli Józefa Tischnera prof. dr hab. Zbigniew Stawrowski, prezes Ośrodka Myśli Politycznej prof. dr hab. Miłowit Kuniński, dziekan Wydziału Humanistycznego Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie prof. dr hab. Janusz Mucha oraz prof. dr hab. Jacek Filek (Uniwersytet Jagielloński). Dwugodzinne spotkanie prowadziły mgr Katarzyna Cikała oraz mgr Wojciech Bartłomiej Zieliński. Podczas panelu naukowcy zastanawiali się nad problemem odpowiedzialności w odniesieniu do kwestii społecznych i politycznych oraz próbowali określić współczesną kondycję odpowiedzialności. Wychodząc od prób zdefiniowania samego pojęcia, badali związek pomiędzy postępem a odpowiedzialnością oraz wpływ postępu na odpowiedzialność. Ks. prof. Władysław Zuziak podjął problem odpowiedzialności w kontekście kształtowania się świata wartości i rozwoju moralności, zastanawiając się tym samym nad konsekwencjami dokonania „postępu” w kwestii odpowiedzialności. Prof. Zbigniew Stawrowski przedstawiał różne filozoficzne ujęcia odpowiedzialności, odnosząc je do problemów związanych z postępem. Prof. Jacek Filek zaznaczył różne możliwości funkcjonowania odpowiedzialności i jej rolę w kontekście społecznym. Z kolei prof. Janusz Mucha, skupiając się na różnych płaszczyznach odpowiedzialności, określił warunki konieczne do pojawienia się odpowiedzialności i ich konieczność w perspektywie rozwoju społeczeństwa, natomiast prof. Miłowit Kuniński, odnosząc się do historii polityki, uwypuklił historyczno-filozoficzne konsekwencje różnych ujęć odpowiedzialności. Zaproszeni goście zwracali również uwagę na szereg paradoksów związanych z funkcjonowaniem odpowiedzialności w języku potocznym.

W trakcie drugiego dnia konferencji poruszano problemy z zakresu nauk społecznych i etyki. W związku z tym wygłoszono referaty dotyczące nieodpowiedzialnego kapitalizmu i wpływu banków oraz regulatorów na pojawienie się kryzysu finansowego (mgr Mateusz Trawiński), form odpowiedzialności w społeczeństwie ponowoczesnym (mgr Katarzyna Cikała), opcji preferencyjnej na rzecz ubogich jako formy odpowiedzialności (mgr Maciej Rogalski), etycznych i społecznych konsekwencji badań nad umysłem (mgr Iza Piekłus), konstruktów rasy i mechanizmów wewnątrzrasowych w perspektywie antropologii społecznej (mgr Magdalena Tendera).

Ostatnie dwa bloki referatów dotyczyły zagadnień: odpowiedzialności w myśli ks. Józefa Tischnera (mgr Sławomir

Przybyło), etyki odpowiedzialności obywatelskiej we współczesnym republikanizmie (mgr Łukasz Krężolek), działania „Gazety Wyborczej” w teorii społecznej odpowiedzialności mediów (mgr Arkadiusz Nyzio), odpowiedzialności za język (mgr Wojciech Bartłomiej Zieliński), ekspresywizmu słownika normatywnego w filozofii Roberta Brandoma (lic. Grzegorz Gaszczyk), odpowiedzialności reportera w teorii Ryszarda Kapuścińskiego (mgr Edyta Żyrek).

Tegoroczna konferencja była już drugą odbywającą się pod hasłem *Spoleczeństwo szukające rozumu* i wzięli w niej udział naukowcy z różnych krajowych ośrodków naukowych. Wśród nich znaleźli się reprezentanci: Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Uniwersytetu Szczecińskiego, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Politechniki Gdańskiej, Katolickiego Uniwersyte-

tu Lubelskiego, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie. Patronat nad konferencją sprawowali: Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Ośrodek Myśli Politycznej, Instytut Myśli Józefa Tischnera, Wydział Humanistyczny Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie oraz Radio Bonus.

Organizatorzy dziękują wszystkim gościom, prelegentom i osobom zainteresowanym za udział w konferencji. Wyrazy podziękowania kierowane są również w stronę władz Wydziału Filozoficznego UPJPII i instytucji patronujących konferencji. Pojawiają się już plany przyszłorocznego wydarzenia z nadzieją na równie aktywny udział naukowców z całej Polski.

Szczegółowe informacje dotyczące projektu *Spoleczeństwo szukające rozumu* można znaleźć na Facebooku: www.facebook.com/spoleczenstwowzukajacerozumu.

Seminarium

Teologia pastoralna po II Soborze Watykańskim

tekst: ks. Henryk Sławiński, Aleksander Sosnowski

zdjęcia: Grzegorz Lenart, ks. Henryk Sławiński

W dniach od 1 do 4 kwietnia 2014 roku w St. Peter (Niemcy) odbyło się międzynarodowe seminarium naukowe *Teologia pastoralna po II Soborze Watykańskim. Duszpasterskie założenia i koncepcje. Porównanie polsko-niemieckie w kontekście współczesności*. Stanowiło ono drugą część seminarium naukowego, które odbyło się w 2013 roku w Krakowie¹. Zostało zorganizowane przez Katedrę Komunikacji Religijnej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie pod kierownictwem ks. dr. hab. Henryka Sławińskiego, prof. UPJPII oraz Katedrę Teologii Pastoralnej Uniwersytetu Alberta Ludwika we Fryburgu Bryzgowijskim pod kierownictwem dr. hab. Michaela Hastetter.

W seminarium wzięli udział studenci i doktoranci UPJPII oraz Uniwersytetu Alberta Ludwika. Otwarcia dokonała dr. hab. Michaela Hastetter, która skierowała do wszystkich słowa powitania oraz zaprezentowała plan seminarium. Następnie w tematykę seminarium wprowadził zgromadzonych ks. dr. hab. Henryk Sławiński, prof. UPJPII, zwracając uwagę na bogactwo doświadczeń Kościoła w Polsce i w Niemczech po II Soborze Watykańskim. Po krótkim wprowadzeniu i podziękowaniach dla fundacji, które wsparły finansowo organizację seminarium, przedstawiono wszystkich uczestników. Każdy z nich w wyznaczonym dniu, podobnie jak w 2013 roku w Krakowie, zaprezentował przygotowane zagadnienie. Specyfiką seminarium polegała na tym, że każdy temat był prezentowany symultanicznie w języku polskim i niemieckim, najpierw z perspektywy teologii w Polsce, a potem w Niemczech, po czym odbywała się dyskusja z zaangażowaniem kilku tłumaczy.

Pierwszego dnia seminarium referat poświęcony nowej ewangelizacji wygłosili ks. Michał Wilkosz i Agata Kusek. Pierwszy z prelegentów zwrócił uwagę na podzielone stanowiska dotyczące nowej ewangelizacji w krajach niemieckojęzycznych. Z jednej strony Leo Scheffczyk czy Nicolaus U. Buhlmann widzą w niej szansę dla Kościoła dzięki wyjściu naprzeciw współczesnemu człowiekowi i realiom życia, jakie go otaczają, z drugiej zaś strony Hans Küng czy Norbert Greinacher traktują nową ewangelizację jako rzymską ideologię, która dzięki sprytniej manipulacji młodych staje się agitacją na rzecz Kościoła. Agata Kusek z kolei zwróciła uwagę na liczne oddolne inicjatywy w Polsce, które nie podlegają bezpośrednio Zespołowi ds. Nowej Ewangelizacji. Istnienie tego zespołu wzbudziło zainteresowanie niemieckich studentów. Dalsza dyskusja dotyczyła głównie próby definicji nowej ewangelizacji oraz metod, jakimi winna się ona posługiwać. Siostra Elżbieta Wrzała w swoim referacie podjęła zagadnienie ekumenicznych wspólnot życia ewangelicznego, które są owocem soboru watykańskiego II. Podkreśliła ich rolę we wzajemnym poznawaniu się chrześcijan oraz poszukiwaniu tego, co jest wspólne. Zakończenie dnia stanowiło zwiedzanie i spacer po St. Peter.

Zagadnienie posoborowej współpracy Kościoła katolickiego i prawosławnego zaprezentowane przez Agnieszkę Jurczyk i kleryka Grzegorza Lenarta rozpoczęło drugi dzień symposiumu. Obydwoje prelegenci podkreślili liczne zmiany, jakie zaszły między obydwoma Kościołami po wspólnym spotkaniu Pawła VI z patriarchą Atenagorasem w 1964 roku. Ponadto Agnieszka Jurczyk mówiła o wielu wymiarach współpracy między Kościołami w Niemczech: od wspólnych spotkań i nabożeństw do wzajemnego wypożyczania przestrzeni kościelnej i sprzętów liturgicznych. Natomiast Grzegorz Lenart, mówiąc o sytuacji na gruncie polskim, zwrócił

¹ Por. H. Sławiński, A. Sosnowski, J. Żelazna, P. Jaje, *50-lecie Soboru Watykańskiego II. Praktyczno-teologiczna recepcja soboru w Niemczech i Polsce. Polsko-niemieckie seminarium i symposium naukowe dotyczące recepcji Soboru Watykańskiego II*, „Vita Academica” 3 (73) 2013, s. 8–9, 11.

szczególną uwagę na przesłanie Kościoła katolickiego i prawosławnego podpisane przez abp. Józefa Michalika i patriarchę Cyryla I 17 sierpnia 2012 roku wzywające naród polski i rosyjski do pojednania. Zastanawiano się, jak współpraca na gruncie lokalnym może przyczynić się do przywrócenia pełnej jedności, przy czym zwrócono uwagę na podzielone stanowiska między autokefalią Kościoła prawosławnego.

Gabriela Benz i Natalia Plata omówiły formy duszpasterstwa rodzin. Różnice były bardzo widoczne. W Niemczech głównym wyzwaniem duszpasterskim w tym zakresie jest duża liczba zawieranych małżeństw mieszanych i sposoby przygotowania nupturientów do zawarcia związku małżeńskiego. W Polsce natomiast istnieje problem zawierania małżeństwa między katolikami głównie ze względu na tradycję. Zwrócono uwagę na liczne wspólnoty, w których dokonuje się ciągła formacja duchowa małżonków, jak np. Domowy Kościół.

Następnie Paul Cupec i Aleksander Sosnowski przedstawili zaangażowanie Kościoła w Polsce i w Niemczech w środki społecznego przekazu. Nowy impuls, jaki w tej dziedzinie dały dokumenty *Inter mirifica* oraz *Communio et progressio*, wskazały na powagę tego tematu oraz odpowiedzialność Kościoła za głoszenie Ewangelii z wykorzystaniem wszystkich możliwych metod i środków przekazu. Wskazano na konieczność szerszego wykorzystywania środków audiowizualnych. Na gruncie Kościoła w Polsce zastanawiano się nad przyczynami małego zainteresowania wiernych mediami katolickimi. Zadano też pytanie, jak angażować wiernych w odbiór katolickich środków przekazu w duchu odpowiedzialności za Kościół.

Zagadnienie integracji imigrantów ze środowiskami parafialnymi było następnym tematem podjętym przez uczestników międzynarodowego seminarium. Zagadnienie to omówili Nath Tran i Magdalena Suder. Nath Thran stwierdził, że Niemcy są krajem z dużą liczbą imigrantów, co rodzi troskę o zapewnienie im odpowiedniego duszpasterstwa. Środowisko imigrantów jest bardzo zróżnicowane: od osób, które włączają się w duszpasterstwo prowadzone przez niemieckie parafie, po osoby, które biorą udział wyłącznie w duszpasterstwie prowadzonym w ich języku ojczystym. W Polsce zjawisko migracji nie jest szczególnie znaczące, zwłaszcza gdy weźmie się pod uwagę liczbę katolików przybywających do naszego kraju. O wiele wyraźniejszy jest problem emigracji.

Niemniej, jak zauważono, istnieją w Polsce ośrodki opieki duszpasterskiej nad imigrantami, np. z Wietnamu. W dyskusji poruszono problem izolacji imigrantów, a zarazem potrzeby ich włączenia się w duszpasterstwo danego kraju, bez utraty swojej tożsamości.

Rebecca Schröder i ks. Artur Hałucha na przykładzie duszpasterstwa osób dotkniętych demencją i osób głuchoniemych przedstawili rozwój duszpasterstwa specjalistycznego po Soborze Watykańskim II. Podkreślono wysiłki Kościoła podejmowane w celu dotarcia z Dobrą Nowiną do wszystkich grup ludzi. Właściwe i wieloaspektowe przygotowanie duszpasterzy do pracy z poszczególnymi grupami odgrywa tutaj zasadniczą rolę oraz stanowi wyzwanie dla dzisiejszego duszpasterstwa. Zakończenie dnia stanowiła piesza pielgrzymka do sanktuarium Maria Lindenberg oraz zwiedzanie klasztoru w St. Peter.

Trzeci dzień seminarium rozpoczął się od rekapitulacji zagadnień omówionych w czasie poprzednich dni, dokonanej przez dr hab. Michaelę Hastetter i ks. dr hab. Henryka Sławińskiego, prof. UPJPII. Następnie Denis Potyka i Paweł Ochocki podjęli refleksję nad głównymi nurtami w homiletyce po soborze watykańskim II. Między Kościołem w Polsce i w Niemczech dało się zauważyć w tym temacie liczne podobieństwa oraz wspólny cel homiletyki, którym jest teologiczna refleksja nad głoszeniem osoby i dzieła Jezusa Chrystusa. Podjęto takie kwestie, jak uwzględnienie w homilii sytuacji życiowej słuchaczy oraz sposoby głoszenia słowa Bożego, aby trafiało ono i odpowiadało na pytania współczesnego człowieka. Kontynuację tego zagadnienia na podstawie analizy nowych pytań homiletycznych i ich realizacji przedstawili Frederik Retih i Tomasz Guzik. Prelegenci pokazali, że najważniejszym wyzwaniem dla dzisiejszych głosicieli słowa Bożego jest przepowiadanie biblijne i mistagogiczne oraz powiązanie homilii z rokiem liturgicznym. W dyskusji zastanawiano się, czy wykorzystywanie środków audiowizualnych nie prowadzi do uczynienia z liturgii jedynie widowiska. Analizowano też możliwość szerszego dopuszczenia świeckich do głoszenia kazań poza celebracją eucharystyczną.

Zakończenie dnia, a tym samym zakończenie roboczej części seminarium stanowiły referaty ks. Michała Mraczka i ks. Bogusława Kastelika, w których przedstawili oni duszpasterskie owoce odnowionej liturgii posoborowej. Prelegenci

zauważyli, że choć w obydwu krajach zaszły podobne zmiany, jak na przykład: zwrócenie się kapłana podczas mszy świętej *versus populum*, podkreślenie roli lektorów, dopuszczenie świeckich szafarzy Komunii Świętej – to dają się zauważyć też pewne różnice. Na gruncie niemieckim zwrócono uwagę na znaczną liczbę diakonów stałych. Debatowano nad kwestią, czy diakonat stały jest odkrytym na nowo ważnym teologicznym znakiem w Kościele, czy wynika on jedynie z zapotrzebowania duszpasterskiego. Pytania, jakie stoją w tym zakresie przed Kościołem w Polsce, to zagadnienie *sacrum* i jego obrońca, czynny i pełny udział wszystkich wiernych w liturgii, troska o wzrost wiary i katechumenat dorosłych.

Po wszystkich wystąpieniach i dyskusjach dr hab. Michaela Hastetter oraz ks. dr hab. Henryk Sławiński, prof. UPJPII dokonali syntezy całego seminarium, nakreślając perspektywy dalszej współpracy oraz zagadnień, które domagają się pogłębionego opracowania. Zakończenie całego dnia stanowiła wycieczka do Fryburga Bryzgowijskiego, zwiedzanie katedry, muzeum uniwersyteckiego oraz Uniwersytetu Alberta Ludwika. Seminarium było wspaniałym przeżyciem dla wszystkich uczestników i stanowiło okazję do wzajemnego wieloaspektowego poznania się uczestników polskich i niemieckich. Na zakończenie podkreślono wartość tego rodzaju współpracy naukowej i wymiany kulturalnej oraz wyrażono pragnienie kontynuowania podobnych spotkań.

Wyjątkowa mozaika ruchu pielgrzymkowego

tekst: KGO

21 maja br. odbyła konferencja naukowa poświęcona pielgrzymowaniu oraz turystyce religijnej. Odbyła się ona w ramach międzynarodowego seminarium. Gospodarzem wydarzenia był UPJPII, a inicjatorem Katedra Teologii Pastoralnej, której przewodniczy ks. prof. dr hab. Maciej Ostrowski.

„To było wyjątkowe spotkanie, które miało nie tylko charakter integracyjny, ale również międzynarodowy. Zastosowano różne metody. Za sprawą referatów, które zostały przygotowane z myślą o konferencji, ukazała nam się prawdziwa mozaika obejmująca wiele aspektów turystyki religijnej. Wszystko złożyło się na jeden wielki obraz” – mówiła prof. Michaela Hastetter, która przybyła do Krakowa aż z Fryburga, gdzie pracuje na tamtejszym uniwersytecie. To właśnie ona wraz z ks. prof. Maciejem Ostrowskim rozpoczęła współpracę, która w przyszłości zaowocuje zapewne ważnymi z punktu widzenia zarówno teologów, jak i całego świata pracami na temat ruchu pielgrzymkowego oraz turystyki religijnej. „Przyszlśmy tu jako starzy ludzie, ale wyjdziemy odnowieni. Otrzymaliśmy nowe impulsy do działania, do dalszej współpracy” – podsumowała konferencję pani profesor.

Wśród prelegentów, którzy tego dnia zaprezentowali swoje prace, byli przedstawiciele Niemiec, Francji, Czech oraz Polski. Nie zabrakło pracowników naukowych z Uniwersytetu Jagiellońskiego oraz Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. „Konferencja daje nam lepszy obraz tego, jak wygląda obecnie ruch pielgrzymkowy. Dane oraz statystyki

ki, które zostały przygotowane przez geografów, pozwolą na opracowanie planów duszpasterskich. Myślę, że świeccy badacze w tej perspektywie powinni zwrócić uwagę na element duchowy w swojej pracy. Jak pokazali, też to robią” – podkreślał ks. prof. Maciej Ostrowski, dziękując jednocześnie uczynom z Uniwersytetu Jagiellońskiego za udział w wydarzeniu.

Goście wydarzenia otrzymali z rąk ks. prof. Macieja Ostrowskiego medale pamiątkowe przygotowane specjalnie z okazji kanonizacji Jana Pawła II przez Fundację im. Świętej Królowej Jadwigi dla UPJPII i Biuro Informacji i Promocji.

W konferencji wzięli udział między innymi: prof. Michaela Hastetter (Freiburg), ks. prof. dr hab. Maciej Ostrowski (UPJPII), dr hab. Izabela Sołjan (UJ), dr hab. Elżbieta Bilska-Wodecka (UJ), Martin Steinberg (Freiburg), mgr lic. Michał Wilkos (Kraków-Freiburg), mgr Łukasz Mróz (doktorant UJ), mgr Katarzyna Górna-Oremus (doktorantka UPJPII), Małgorzata Kaleta (studentka UPJPII).

Konferencja Starość. Problem czy szansa?

tekst: Irena Szlachta
zdjęcia: Ewa Tobiasz

15 maja 2014 roku w sali wykładowej UPJPII przy ul. Bernardyńskiej 3 odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa zatytułowana *Starość. Problem czy szansa?* Zorganizowana przez Katedrę Teologii Pastoralnej Szczegółowej UPJPII, Ruhr Universität Bochum oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku UPJPII. W trakcie konferencji starano się zdefiniować, czym jest starość, jakie są główne problemy tego okresu życia oraz jakie szanse daje ta „druga dojrzałość” – jak niekiedy nazywa się okres senioralny. Patronat honorowy nad konferencją objął kard. Stanisław Dziwisz. Gośćmi specjalnymi byli profesoria i studenci z uniwersytetu w Bochum.

Wykłady odbywały się w trzech sesjach: porannej, przedpołudniowej i popołudniowej. Na początku gości i uczestników powitał ks. prof. dr hab. Maciej Ostrowski, prorektor UPJPII, który również przewodniczył sesji przedpołudniowej. W swoim wystąpieniu zwrócił uwagę na istniejącą obecnie tendencję marginalizowania wartości starego człowieka w społeczeństwie i podkreślił, że takiemu pogładowi należy się stanowczo przeciwstawić.

Prof. dr hab. Joachim Wiemeyer z Uniwersytetu w Bochum w wykładzie *System emerytalny i polityka w obliczu kurczącego się społeczeństwa* poruszył temat wpływu pogłębiającego się niżu demograficznego w Niemczech i w Polsce na przyszły system emerytalny i decyzje polityczne w obu krajach. Następny prelegent, ks. prof. dr hab. Józef Makselon z UPJPII, w wystąpieniu *Psychologii starzenia się* mówił m.in. o doświadczeniu upływającego czasu, wypieraniu prawdy o przemijaniu czy deficycie doznań wspólnotowych. Poruszył też ważny problem przeżywania krzywdy, której poczucie, gdy nie jest przeżyte, potrafi wpływać na całe dalsze życie. Starość ma zarówno swoje cienie, jak i blaski, bo na przykład spowolnienie wszystkich czynności powoduje, że nie podejmuje się połączonych decyzji, a poczucie przemijania często prowadzi do zwrotu ku religijności. Prof. dr hab. Bernhard Grümme z uniwersytetu w Bochum zajął się omówieniem propozycji form edukacji religijnej dla seniorów w referacie pod frapującym tytułem *Nie tylko szydełko i gra w bingo*.

W drugiej części konferencji prowadzonej przez ks. dr. hab. Jana Dzedzica z UPJPII wysłuchano trzech wykładów: ks. dr.

hab. Romana Bogacza z UPJPII (*Biblia o starości*), ks. prof. dr. hab. Piotra Morcińca z Uniwersytetu Opolskiego (*Starzec się z godnością*) oraz ks. prof. dr. hab. Wiesława Przygody z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (*Wyzwania duszpasterskie wobec osób w podeszłym wieku*). Ks. dr. hab. Roman Bogacz przywołał biblijne postaci: Abrahama – na dowód, że starość może być czasem spełnienia, Tobiasza uosabiającego mądrość, zdobytą przez doświadczenia życiowe i Hioba jako przykład zaufania Bogu i pogodzenia się z Jego wolą. Przywołał też przykłady negatywne, np. starców fałszywie oskarżających Zuzannę. Natomiast według ks. dr. hab. Piotra Morcińca szansą na godne starzenie jest konieczność przepracowania strat, które w tym okresie życia są nieuniknione. Wiąże się to z akceptacją własnej fizyczności. Taka postawa pozwala przystosować się do nowych realiów i odkryć swoje nowe powołanie życiowe. Z kolei ks. prof. dr. hab. Wiesław Przygoda omówił propozycje duszpasterskie, które są lub mogą być oferowane przez Kościół ludziom starszym. Zwrócił też uwagę na potrzebę dowartościowania apostolatu seniorów m.in. w dziedzinie kultury, edukacji, opieki charytatywnej, modlitwy czy cierpienia.

Sesję popołudniową pod przewodnictwem ks. dr. Jana Klimka (UPJPII) wypełniło wystąpienie ks. dr. hab. Jana Dzedzica z UPJPII *Rozwój UTW. Potrzeba czy konieczność?* Prelegent przedstawił historię i modele UTW działających w Europie. Jest to jedna z form aktywizacji seniorów, która daje im szansę na integralny rozwój. Udział w takich zajęciach sprzyja wywalaniu pozytywnego myślenia. Absolwenci zwłaszcza katolickich UTW powinni być liderami działań na rzecz innych seniorów w swoich parafiach.

Ostatnim akcentem konferencji był panel prowadzony przez prof. dr. hab. Eugeniusza Herbuta z Uniwersytetu Rolniczego w Krakowie. Wzięli w nim udział przedstawiciele konsulatów Słowacji Tomasz Kaszaj i Węgier Marian Bereznicki, przedstawiając politykę senioralną w swoich krajach.

Na zakończenie podziękowano organizatorom, przede wszystkim ks. dr. hab. Janowi Dzedzicowi, za przygotowanie ciekawej i potrzebnej konferencji, gościom za przyjęcie

zaproszeń i wygłoszenie interesujących referatów, a wszystkim zebranym za przybycie.

Pomysłodawcy konferencji mogą być usatysfakcjonowani, gdyż sądząc z reakcji uczestników, zaproponowana tematyka i sposób jej przedstawienia spotkały się z bardzo dobrym przyjęciem, dając równocześnie materiał do dalszych przemyśleń. Tym samym osiągnięty został cel konferencji, jakim było pokazanie, że człowiek stary jak każdy ma prawo być traktowany podmiotowo i może odegrać twórczą rolę w kształtowaniu rzeczywistości.

Konferencja

Historia jednostek wojskowych na frontach II wojny światowej

tekst i zdjęcia: Paweł Woźniak

Jak przedstawiają się dzieje jednostek wojskowych operujących podczas najkrwawszego konfliktu militarnego w dziejach świata? Jakimi akcjami wślawiły się poszczególne oddziały? Pod sztandarem jakiej ideologii występowały zbrojnie żołnierze? Jakich wartości bronili? Wreszcie: jak możemy opisać wojenne wydarzenia z punktu widzenia i na podstawie życiorysu pojedynczego żołnierza? Udzielenie odpowiedzi na powyższe pytania stanowiło cel ogólnopolskiej studencko-doktoranckiej konferencji naukowej *Historia jednostek wojskowych na frontach II wojny światowej* zorganizowanej przez Instytut Historii UPJPII, która odbyła się w dniach 3–4 kwietnia br. w sali konferencyjnej gmachu uniwersyteckiego przy ulicy Kanoniczej 9, gromadząc prelegentów z ośrodków akademickich całej Polski, m.in. z Krakowa, Gdańska, Wrocławia, Opola czy Siedlec.

Otwarcia sesji dokonał dr hab. Jakub Sadowski – dyrektor Instytutu Historii UPJPII, po czym z wykładem rozpoczynającym wystąpił dr Teodor Gąsiorowski – pracownik naukowy Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie. Przedstawił on losy kilku dywizji Wojska Polskiego funkcjonujących w latach 1918–1986 i noszących numer 6. Co ciekawe, większości z nich na miejsce stacjonowania przydzielono Kraków. Mowa tu oczywiście o 6. Dywizji Piechoty (1919–1939), 6. Dywizji Piechoty Armii Krajowej (1944), 6. „Pomorskiej” Dywizji Piechoty Ludowego Wojska Polskiego (1944–1957) oraz 6. „Pomorskiej” Dywizji Powietrzno-Desantowej Ludowego Wojska Polskiego (1957–1986). Referent, opisując kolejne jednostki polskiej armii, wskazywał na ich niejednokrotnie burzliwe dzieje, m.in. działania na froncie ukraińskim podczas wojny polsko-bolszewickiej w 1920 roku, walki obronne w trakcie kampanii polskiej 1939 roku zakończone przymusową kapitulacją 20 września i niewolą, zabiegi zmierzające do częściowego odtworzenia oddziałów z działających w konspiracji żołnierzy oraz potyczki z niemieckim okupantem w drugiej połowie 1944 roku. Druga część wystąpienia dotyczyła formacji funkcjonujących w ramach Ludowego Wojska Polskiego, zorganizowanych na wzór sowiecki i przeznaczonych nie tylko do walk frontowych z cofającym się okupantem niemieckim, lecz również do zwalczania partyzantki ukraińskiej, zabezpieczenia reformy rolnej

oraz rozprawy z polskim podziemiem niepodległościowym.

Mając na uwadze szerokie spektrum tematyczne konferencji, zainteresowania zaproszonych prelegentów oraz swoistą różnorodność ujęcia problematyki, organizatorzy podzielili każdy dzień obrad na trzy panele, z których każdy wieńczyła dyskusja poświęcona zagadnieniom poruszonym w wystąpieniach uczestników. W pierwszy dzień konferencji 3 kwietnia pochyliliśmy się nad losami polskich jednostek wojskowych. Część panelową rozpoczęła prelekcja Marcina Piórkowskiego, który na konferencję przyjechał specjalnie z Exeter, miasta położonego w południowo-zachodniej Anglii. Prelegent, reprezentujący stowarzyszenie 307 Squadron Project powołane w celu odtwarzania i popularyzacji dziejów Dywizjonu 307 oraz dla gromadzenia, zabezpieczania i opracowywania związanych z tą jednostką źródeł, przedstawił niezwykle historię jedynej polskiej nocnej dywizjonu myśliwskiego: „Lwowskich Puchaczy”. Dużą zaletą zaprezentowanego wystąpienia były informacje pozyskane podczas wywiadu przeprowadzonego ze Stanisławem Janusiewiczem, jednym z ostatnich żyjących pilotów Dywizjonu 307, obecnie mieszkającym w Exeter.

O wielkim bohaterstwie, którym Polacy wykazali się w czasie wojny, traktował wykład mgr Agnieszki Polończyk, doktorantki Wydziału Studiów Międzynarodowych i Politycznych UJ. Referentka przypomniała skrótowo dzieje cichociemnych: podłóże, na którym rozpoczęła się ich formacja, werbunek, okres długich i męczących szkoleń, wreszcie bezpośrednie przygotowania do skoku oraz zaangażowanie we współpracę z polskim podziemiem. Należy oczywiście zaznaczyć, iż cichociemni nie stanowili osobnej, zorganizowanej formacji wojskowej *sensu stricto*, niemniej ze względu na ich działalność po zrzuceniu do Polski, m.in. w ramach organizacji Wachlarz, Kedyw czy w oddziałach partyzanckich, zagadnienie to trafnie wpisywało się w tematykę obrad. Referat miał szczególny charakter, bowiem w części opisywał historię dziadka prelegentki – Bolesława Polończyka, ps. „Kryształ”. Chociaż nie pozostawił on po sobie wielu wspomnień (nie chciał ujawniać zbyt wielu szczegółów z wojennego okresu swojego życia, gdyż – jak zaznaczyła autorka – bardzo wzruszało go wspomnianie tych wydarzeń), na podstawie pozostawionych przez niego informacji można

częściowo zweryfikować i potwierdzić rekonstruowane sukcesywnie losy tych 316 niezwykłych ludzi. Prawdziwa historia cichociemnych dopiero dziś stopniowo wyłania się z mroków tajemnicy, które skrywały ją przez dziesiątki ostatnich lat.

Jak bardzo zaskakujące mogą być losy pojedynczego człowieka, jakimi drogami – także w dosłownym znaczeniu – prowadzi ludzi życie, można się było przekonać na przykładzie życiorysu dr. Józefa Garbienia, którego przeżycia zaprezentował zgromadzonym Kamil Bogusz, dokumentalista Muzeum im. Ireny i Mieczysława Mazarakich w Chrzanowie. Pochodzący z Łupkowa koło Sanoka Garbień podczas I wojny światowej służył w Legionach Polskich: najpierw w 3. Kompanii IV Batalionu Tadeusza Wyrwy-Furgalskiego, z którą dotarł do Kielc, a następnie w 1. Pułku Piechoty. Po rozformowaniu Legionów (20 września 1916) trafił do armii austriackiej. Jego oddział rzucono do walk we Włoszech. W okresie wojny polsko-bolszewickiej służył w odtworzonym Wojsku Polskim, walcząc w kompanii karabinów maszynowych. Po ustaniu wojennej zawieruchy i tułaczki studiował medycynę na Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie, gdzie w 1924 roku otrzymał tytuł i dyplom doktora wszech nauk lekarskich. Jako ceniony chirurg trafił do szpitala im. Józefa Piłsudskiego w Chrzanowie, w 1933 roku został jego dyrektorem, a nadto ordynatorem tamtejszego oddziału chirurgicznego. Na początku II wojny światowej znalazł się na Węgrzech, lecz szybko powrócił do okupowanej Polski. Praktycznie całą wojnę spędził w Krakowie – zaprzysiężony na żołnierza ZWZ-AK otrzymał pseudonim „Józef”. Aresztowany w maju 1941 roku, osadzony w więzieniu na Montelupich, opiekował się chorymi współwięźniami oraz pomagał w przekazywaniu grypsów. Po odzyskaniu wolności w 1942 roku rozpoczął pracę w Ubezpieczalni Społecznej na stanowisku lekarza rejonowego. W swoim mieszkaniu przy ul. Karmelickiej osobiście usuwał numery wytatuowane więźniom obozu koncentracyjnego Auschwitz, którym udało się zbiec. Od grudnia 1944 roku do końca wojny ukrywał się przed okupantem, m.in. w klasztorze Paulinów na Skałce.

Na dzieje często dziś pomijanej 2. Brygady Panczernej, jednej z kluczowych jednostek Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, wskazał w swym wystąpieniu

mgr Bartosz Janczak, doktorant Wydziału Historyczno-Pedagogicznego Uniwersytetu Opolskiego. Jednostkę rozpoczęto formować w 1942 roku. Referent dużo uwagi poświęcił historii jej przemian organizacyjnych, trwających właściwie aż do walk toczonych od 1944 roku na Półwyspie Apenińskim. Ich należyte przeprowadzenie pozwoliło na zakończone sukcesem przejście ze struktury sowieckiej na brytyjską, co miało niebagatelne znaczenie w trakcie kampanii na froncie włoskim. Wielkim atutem jednostki była jej szybkość i skuteczność ogniowa. Sukcesy na polu walki sprawiły, że w 1945 roku 2. Brygada Pancerna stała się ważną częścią składową 2. Warszawskiej Dywizji Pancernej.

W tym roku przypada 70. rocznica akcji „Burza”. Była to operacja prowadzona przeciwko wojskom niemieckim na obszarze znajdującym się pod ich okupacją. Bezpośrednie początki „Burzy” związane są z przekroczeniem przez Armię Czerwoną przedwojennej granicy polsko-radzieckiej na Wołyniu. Na tym obszarze w połowie stycznia 1944 roku rozpoczęto formowanie 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty Armii Krajowej. Powstaniu oraz działalności bojowej powyższej jednostki poświęcone było wystąpienie mgr Anny Kotowicz, doktorantki Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego. W kulminacyjnym okresie funkcjonowania oddział grupował w swych szeregach ok. 6 tys. żołnierzy, przede wszystkim mieszkańców województwa wołyńskiego, lecz także bojowników AK z Warszawy czy cichociemnych, zrzuconych po przeszkoleniu z Wielkiej Brytanii. Prócz ww. tematyki autorka odniosła się również do problematyki współpracy 27. WDP AK z oddziałami Armii Czerwonej, w tym udziału w operacji kowelskiej oraz prób sforsowania linii frontu na Prypeci. Istotnym elementem referatu był ponadto wątek celowego umniejszania roli i znaczenia jednostki oraz deprecjonowania bohaterkich czynów jej żołnierzy, których to zabiegów dokonywano w ostatnich dziesięcioleciach w powojennej historiografii Polski.

Zwieńczeniem pierwszego dnia obrad była wizyta w Muzeum Armii Krajowej im. Generała Emila Fieldorfa „Nila”. Uczestnicy zostali oprowadzeni po wystawie poświęconej Polskiemu Państwu Podziemnemu. Mogli także spróbować swych sił w posługiwaniu się bronią palną podczas pobytu na wirtualnej strzelnicy, gdzie przy użyciu repliki karabinu przeciwpancernego UR wz. 35 należało „rozprawić się” z radzieckim czołgiem T-28. Dla wielu był to pierwszy bezpośredni kontakt z bronią, o czym dobitnie świadczyło przeładowywanie karabinu

– największy problem do pokonania dla niewprawionych „strzelców”.

Drugi dzień konferencji 4 kwietnia otworzył wykład mgr. Piotra Makuły, pracownika merytorycznego i kustosa Muzeum Armii Krajowej, traktujący na temat Kompanii „Łan”. Jednostka ta wchodziła w skład wielickiego Batalionu „Mrówka” 12. Pułku Piechoty AK i operowała na terenie Biezanowa. Ważnym elementem działalności żołnierzy tego oddziału było gromadzenie militariów, najczęściej broni strzeleckiej. Proceder ten praktykowano właściwie przez cały okres wojny, należy jednak zaznaczyć, iż jego szczególne natężenie przypadło na końcowy etap konfliktu, co było związane z wycofywaniem się armii niemieckiej i towarzyszącym temu chaosem organizacyjnym. W efekcie udało się zgromadzić pokaźny zbiór broni zwany Kolekcją Biezanowską, Arsenalem Biezanowskim bądź też Skrytką Biezanowską. Po zakończeniu wojny zebrane militaria z zachowaniem należytej dyskrekcji oraz największych środków bezpieczeństwa ukryto w specjalnie do tego celu zaprojektowanej skrytce w rodzinnym domu jednego z członków akowskiego „Łanu”, dr. Stanisława Wcisło. Przez następne kilkanaście lat kolekcją interesowali się funkcjonariusze Urzędu Bezpieczeństwa, jednakże wszelkie ich wysiłki skierowane na jej odnalezienie nie przyniosły rezultatu. Sprawę zamknięto po liście Stanisława Wcisły z 1960 roku, w którym donosił on, iż większość uzbrojenia zatopiono w Wiśle, a część została wywieziona przez niego do Szwecji. Arsenał przetrwał w ukryciu aż do drugiej połowy 1997 roku. Po wskazaniu miejsca przez jego „kustosza” wydobyto wszystkie elementy zbioru i przekazano go na własność Fundacji Muzeum Historii Armii Krajowej – dziś jest w całości ekspozowany na wystawie stałej Muzeum.

Złożonej problematyce działalności frontowej jednostek Waffen-SS poświęcony był w całości jeden z paneli zaplanowanych na drugi dzień obrad. Dziejom i „zasługom” elitarniej 1. Dywizji Pancernej SS – „Leibstandarte-SS Adolf Hitler”, ulubionej jednostki Führera, poświęcone było wystąpienie autora niniejszego artykułu. Wychodząc od początków SS, prelegent zwrócił uwagę na najistotniejsze punkty w historii LSSAH okresu poprzedzającego wybuch II wojny światowej. Poprzez obiecujące początki – których dowodem jest wczesne przydzielenie jej osobistego patronatu Adolfa Hitlera – aktywny udział w krwawej „nocy długich noży”, uczestnictwo w operacjach zajęcia Kraju Saary, remilitaryzacji Nadrenii oraz Anschlussu Austrii i anektowaniu tzw. Kraju Sudeckiego przedstawiony został stale postępu-

jący wzrost znaczenia jednostki oraz jej stopniowe przeobrażenia. W drugiej części wystąpienia autor postarał się zwięźle pokazać aktywność „Leibstandarte” na frontach II wojny światowej. Już w pierwszych dniach konfliktu część oddziału wysłano do Polski (wraz z regularnymi jednostkami Wehrmachtu oraz „komandami śmierci SS”), gdzie szybko stało się o niej głośno ze względu na bestialskie mordy dokonywane na ludności cywilnej. W 1940 LSSAH wykorzystano w trakcie agresji niemieckiej na Holandię oraz Francję, a kolejnego roku rozbudowaną do brygady przerzucono na Bałkany. Zaangażowana w operację „Barbarossa” – w sile prawie 11 tys. żołnierzy – została podniesiona do rangi dywizji grenadierów pancernych, a następnie dywizji pancernej. W końcowym okresie wojny wykorzystywana w Ardenach, na Węgrzech oraz w Austrii. Kres jej aktywności stanowiła obronna Berlina.

Podłoże do złożonej debaty na temat polityki „wybielania” dokonanych niemieckich jednostek wojskowych – przede wszystkim Wehrmachtu, lecz częściowo również Waffen-SS – stworzyła prelekcja mgr. Tomasza Matrasa, doktoranta Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Wrocławskiego. Referent, wychodząc od syntetycznego przedstawienia szlaku bojowego 2. Dywizji Pancernej SS „Das Reich”, jej osiągnięć na obu frontach, zachodnim i wschodnim, starał się wskazać przyczyny wielkiego uznania, jakim cieszyła się ta jednostka w niemieckich kręgach wojskowych. Poruszone zostały wątki jej doskonałego uzbrojenia oraz sposobu wyszkolenia. Duże znaczenie miało odgrywać również wzajemne braterstwo broni. Skazą na wizerunku doskonałego oddziału okazały się jednak wynikające z poczucia wyższości rasowej bezwzględność i brutalność, z jaką odnoszono się do innych narodów, uznanych za „podludzi”.

Pasjonujący wykład wygłosił Mateusz Łabuz, student Wydziału Prawa i Administracji UJ. Dotyczył on nietypowego projektu przeprowadzonego przez żołnierzy 150. Brygady Pancernej, zwanych nie bez powodu „chuliganami Skorzenego”. Mowa tu o Einheit Stielau, specjalnie wyselekcjonowanej grupie, której członkowie odziani w mundury amerykańskich sił zbrojnych, jak też posługujący się amerykańskim uzbrojeniem i sprzętem technicznym, otrzymali zadanie prowadzenia działań dywersyjnych na tyłach nieprzyjacielskiej armii. Dowodzenie akcją „Greif” (Gryf) powierzono najsłynniejszemu komandosowi Hitlera Ottonowi Skorzenemu, który w 1943 roku wślawił się bezprecedensową operacją uwolnienia Benita Mussoliniego, więzionego w hotelu Campo Imperatore, zlokalizowanym na zbo-

czu góry Gran Sasso. W trakcie wystąpienia autor zwrócił szczególną uwagę na rozpuszczoną wśród aliantów pogłoskę o planowanym porwaniu lub zabiciu gen. Dwighta Eisenhowera, głównodowodzącego alianckich sił zbrojnych, i jej wpływie na funkcjonowanie pracy sztabu. Niedopatrzona strona niemieckiej – jakkolwiek drobne – przyczyniły się do stosunkowo szybkiego zdemaskowania „grupy Skorzenego”. Pomimo tego ich aktywność w Ardenach ewidentnie utrudniła i spowolniła aktywność wojsk alianckich. Liczne kontrowersje budzą z kolei – nawet dziś, po upływie kilkudziesięciu lat od omawianych wydarzeń – egzekucje z Henri-Chapelle, przeprowadzone na pojmany i doraźnie osądzonych żołnierzach niemieckich. Oczywiście problem należy rozpatrywać w oparciu o obowiązujące wówczas akty prawa wojennego, niemniej zawsze w takich sytuacjach pojawiają się argumenty natury moralnej.

Wydarzeniem towarzyszącym drugiego dnia obrad był spacer edukacyjny „Krakowskie” miejsca pamięci przygotowany wspólnie z Oddziałem Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie. Opiekę merytoryczną nad wydarzeniem, jak też funkcję przewodnika pełnił dr Marcin Chorążki, pracownik naukowy Referatu Edukacji Historycznej Biura Edukacji Publicznej krakowskiego oddziału IPN. Pierwszy przystanek stanowił budynek zespołu gmachów poklasztornych św. Michała przy ulicy Senackiej 3 – dzisiejsza siedziba Muzeum Archeologicznego – w którego podziemiach znajdują się cele wykorzystywane jako więzienie, tak w okresie zaborów, jak i przez gestapo podczas II wojny światowej, a od 1945 roku przez władzę ludową dla „wrogów demokratycznego ustroju państwa polskiego”. W celach tych przetrzymywano i rozstrzeliwano więźniów. Świadomość, iż staliśmy tak blisko miejsca „uświęconego krwią” kilkunastu osób, skłaniała do refleksji – tak nad okrucieństwem samej wojny, jak też zbrodniczymi ideologiami, których efektem jest zdeptanie godności człowieka ze względu na jego rasę, wyznanie, poglądy polityczne czy społeczne.

Następnie udaliśmy się na ulicę Pomorską 2, gdzie wznosi się budynek tzw. Domu Śląskiego – aktualnie jeden z oddziałów Muzeum Historycznego Miasta Krakowa, natomiast w latach wojennych siedziba komendy niemieckiej Policji i Służby Bezpieczeństwa (*Sicherheitspolizei und SD*) w dystrykcie Kraków. W podziemiach budynku mieszczą się zachowane w stanie oryginalnym cele przeznaczone przez krakowskie gestapo na areszt, w którym przetrzymywano osoby dostarczane na przesłuchania (odbywały się one w pokojach na I i II piętrze budynku) bezpośrednio po zatrzymaniu bądź w więzieniu przy Montelupich. Wstrząsającym dowodem tych dni, niemieckiej okupacji, jak również tragedii pojedynczych ludzi są liczne zachowane inskrypcje wykonane przez więźniów na ścianach.

Niezwykle istotnym punktem spaceru była wizyta w Forcie 12 (Bastion IVa) zwanym Lunetą Warszawską, stanowiącym niegdyś element systemu fortyfikacji austriackiej Twierdzy Kraków. Istnieją przypuszczenia, iż podczas okupacji jego pomieszczenia mogły służyć za jedno z więzień gestapo, przeznaczone dla aresztowanych funkcjonariuszy Wehrmachtu i SS oraz więźniów niemieckich innej kategorii. Po wkroczeniu do Krakowa Armii Czerwonej budynek zajęły oddziały NKWD. Być może z początku przetrzymywano w nim jeńców niemieckich i *volksdeutschów*, zanim zostali wywiezieni na wschód. Kolejno fort jako filia więzienia na Senackiej miał pełnić funkcję aresztu Urzędu Bezpieczeństwa, w którym osadzano członków podziemia zbrojnego i politycznego. Niektórzy twierdzą, iż był również miejscem kaźni prawie 500 osób. O tym, iż mamy tu do czynienia z miejscem martyrologii, świadczą inskrypcje na murach, niekiedy wykonane ołówkiem, innym razem wydrapane. Dziś obiekt ten znajduje się w rękach prywatnych (aktualny właściciel planuje poddać go renowacji i przeznaczyć na cele komercyjne) i ze względu na stan techniczny nie jest na co dzień udostępniany dla zwiedzających. Tym bardziej możemy być wdzięczni zarządcy obiektu za umożliwienie uczestnikom konferencji wejścia do środka i zapoznania się ze świadectwem ogromnych zbrodni, których dokonano na wielu niewinnych osobach, w tym na kwiecie narodu polskiego.

Ostatnim przystankiem naszej wędrówki był Cmentarz Rakowicki. Ze względu na zbliżającą się wówczas czwartą rocznicę katastrofy rządowego samolotu Tu-154 w Smoleńsku odwiedziliśmy w Alei Zasłużonych grób śp. prof. Janusza Kurtyki, byłego prezesa Instytutu Pamięci Narodowej i jednej z 96 ofiar tej katastrofy. Udaliśmy się

również na mogiłę ks. Władysława Gur-gacza, jednego z tzw. Żołnierzy Wyklętych, kapelana aktywnej na Sądecczyźnie Polskiej Podziemnej Armii Niepodległościowej. Aresztowany w lipcu 1949 roku, oskarżony o szerzenie nienawiści wobec ustroju państwowego i zachęcanie do jego obalenia, został skazany na karę śmierci. Wyrok wykonano 14 września 1949 roku na dziedzińcu więzienia przy Montelupich. Świadek egzekucji wskazał, iż dokonano jej „strzałem kатыńskim” – w tył głowy. Kapłana pochowano na Cmentarzu Rakowickim w nieznanym miejscu. Miało ono pozostać nieznane. Tak się jednak nie stało, grób odnaleziono i opisano. Tym samym historia raz jeszcze upomniała się o jednego z bohaterskich synów polskiego narodu.

Oczywiście ze względu na ograniczony charakter niniejszego sprawozdania autorowi udało się wskazać jedynie najbardziej charakterystyczne prelekcje przedstawione w trakcie sesji. W ciągu obydwu dni goście przybyli na obrady konferencyjne wysłuchali dwudziestu trzech referatów odnoszących się do dziejów polskich i zagranicznych jednostek wojskowych biorących udział w II wojnie światowej. Konferencja stanowiła próbę odpowiedzi na wspomniane na początku artykułu pytania. Prelegenci chcieli ukazać losy poszczególnych oddziałów walczących na froncie po różnych stronach, czy to dla wykonania rozkazu, czy też dla realizacji jasno określonych celów – podboju i wyniszczenia, jak też obrony i przetrwania.

Wsparcia finansowego na organizację konferencji udzieliła Fundacja im. Świętej Królowej Jadwigi dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Patronat honorowy nad wydarzeniem objęli dyrektor Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej w Krakowie – dr Marek Lasota, Muzeum Armii Krajowej im. Generała Emila Fieldorfa „Nila” oraz Instytut Dialogu Międzykulturowego im. Jana Pawła II w Krakowie, który ofiarował dodatkowo na poczet konferencji albumy *Ku wolności* autorstwa Stanisława Markowskiego, stanowiące upominki dla każdego z prelegentów.

Poświęcenie obrazu Jana Pawła II przy Bernardyńskiej

tekst i zdjęcia: Radosław Janica

W czwartek 3 kwietnia br. w kaplicy budynku Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie przy ul. Bernardyńskiej 3 o godz. 10 kard. Stanisław Dziwisz – Wielki Kanclerz UPJPII dokonał poświęcenia nowego obrazu z wizerunkiem papieża Polaka. Wydarzenie to zainaugurowało konferencję naukową o dialogu i służbie społecznej w nauczaniu Jana Pawła II.

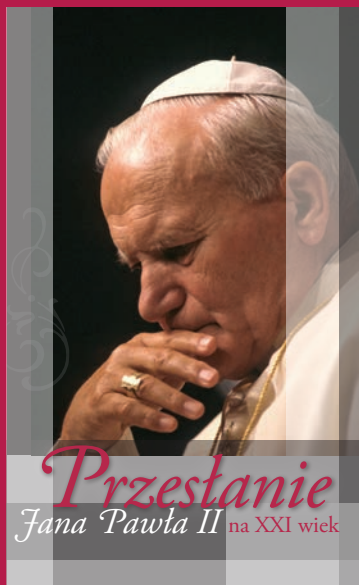
Kardynał Stanisław Dziwisz przywitał przybyłych gości, władze uczelni oraz, jak sam powiedział, „trzon uniwersytetu – młodzież”. Wielki Kanclerz naszej uczelni przypomniał kres wędrówki papieża po ziemi: „Miałem ten przywilej, to szczęście, być przy nim do ostatniego uderzenia serca, co pokazywał monitor aparatury. [...] Gdy abp Leonardo Sandri ogłosił, że ojciec święty umarł, po chwili milczenia nastąpił wybuch radości i oklaski. Myślę, że teraz żyjemy tą radością i czekamy na to, żebyśmy mogli w tej kaplicy mówić: «święty Janie Pawle II!». [...] Był on związany z seminarium krakowskim, z Wydziałem Teologicznym, z Papieską Akademią Teologiczną w Krakowie, którą tworzył i na pewno dążył do tego, żeby została przekształcona w uniwersytet”. Po poświęceniu obrazu kard. Dziwisz prosił, aby Jan Paweł II wziął w opiekę ten dom i wszystkich, którzy tu pracują i zdobywają wiedzę.

Następnie przemawiali także kard. prof. dr hab. Marian Jaworski – były rektor PAT i przyjaciel Jana Pawła II oraz abp Ján Babjak – metropolita preszowski. Po ich wystąpieniach rektor UPJPII ks. prof. dr hab. Władysław Zuziak odczytał dekret abp. częstochowskiego Wacława Depy o nadaniu auli naukowej gmachu uniwersyteckiego przy ul. Bernardyńskiej 3 imienia św. Jana Pawła II. Rektor uczelni podkreślił, że to spotkanie jest owocem współpracy

wszystkich trzech instytutów Wydziału Nauk Społecznych (Instytutu Nauk o Rodzinie, Instytutu Pracy Socjalnej oraz Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej) i doskonałym przykładem tego, że cała społeczność akademicka UPJPII przygotowuje się duchowo i intelektualnie do kanonizacji patrona naszej uczelni Jana Pawła II.

Przesłanie Jana Pawła II na XXI wiek

Wydawnictwo Naukowe poleca publikację wydaną z okazji kanonizacji Jana Pawła II – *Przesłanie Jana Pawła II na XXI wiek* pod redakcją Marko Jačova, Franciszka Ziejki i ks. Władysława Zuziaka. Księga została wzbogacona unikatowymi fotografiami ze spotkań autorów z Janem Pawłem II.

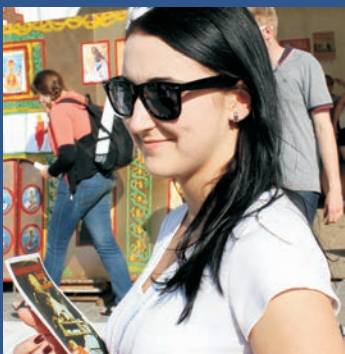
Jan Paweł II pozostawił potomnym dziedzictwo ogromne, trudne wręcz do ogarnięcia. Duchowy testament wielkiego papieża będzie też, to pewne, analizowany i przywoływany przez kolejne pokolenia wiernych, w tym przez uczonych, zresztą nie tylko chrześcijan, ale i ludzi innych wyznań. Zawiera on bowiem bogactwo ważnych prawd i myśli, wciąż aktualnych, inspirujących do podejmowania coraz nowych inicjatyw w służbie Bogu i ludziom.

Redagowaliśmy tę książkę z chęcią należytego włączenia się w obchody epokowego w dziejach świata i Kościoła wydarzenia, jakim jest kanonizacja wielkiego papieża Jana Pawła II. Celem wszystkich zawartych w niej tekstów jest przypomnienie aktualności i żywotności myśli naszego Ojca Świętego oraz zachęcenie do dalszych studiów nad nią. Mamy nadzieję, że książka, która oddajemy do rąk czytelników, będzie dobrze przyjęta i skłoni ich do zgłębiania dziedzictwa intelektualnego i duchowego, jakie po sobie zostawił wielki nauczyciel św. Jan Paweł II. (Marko Jačov, Franciszek Ziejka, ks. Władysław Zuziak)

Festiwal Nauki
Z nauką przez wieki
21 - 24 maja 2014

więcej: [festivalnauki](#)

W Krakowie 2014
anki.ur.krakow.pl

z dwóch naszych kolegów, a mianowicie kol. Karol Wojtyła z V r. i kol. Stanisław Starowieyski z III r. opuszczają nas by udać się na dalsze studia teologiczne do Rzymu w Collegium Angelicum. W związku z ich rychłym wyjazdem odbyły się święcenia w kaplicy Księcia Kardynała, a mianowicie 13.X. kol. Wojtyła otrzymał pierwsze święcenia wyższe subdiakonu a kol. Starowieyski pierwsze minores. 20.X. otrzymał kol. Wojtyła święcenia diakonatu a kol. Starowieyski 2gie minores. 1.XI. w uroczystość Wszystkich Świętych udzielił Księżę Kardynał naszemu koledze święceń przebiteratu, poczem odprawił on w naszej kaplicy Mszę św. Prymicyjną, udzielając nam wszystkim prymicyjnego błogosławieństwa. Dni te, jak zresztą każdy dzień święceń w seminarium były dla nas dniami radości prawdziwej, bo oto nowy sługa Boży stanął u ołtarza Pańskiego” (zachowano pisownię oryginalną).

Karol Wojtyła – święty!

tekst: Paweł Ochocki

zdjęcia: archiwum WSDAK

Dowcipni klerycy chyba nie przypuszczali, że kartka o tej treści, umieszczona przez nich, jak niesie wieść, na drzwiach seminarijnego pokoju ich kolegi, nabierze kiedyś szczególnego znaczenia. „Karol Wojtyła – przyszły święty!”. Co oznacza to hasło, skreślone przed laty ręką kleryków-żartownisiów, dla tych, którzy dziś zajmują ich miejsce? Jakie jest znaczenie kanonizacji Jana Pawła II dla współczesnych mieszkańców krakowskiego seminarium?

Wszyscy, którzy wchodzą do budynku Seminarium Duchownego w Krakowie przy ul. Podzamcze 8, mijają marmurową tablicę wmurowaną w ścianę przedsiionka. Niektórzy, pewnie już z przyzwyczajenia lub zabiegania, nie zwracają na nią wielkiej uwagi. Czynią to jedynie turyści, dla których wspomniana pamiątkowa tablica staje się bezrefleksyjnym, fotograficznym obiektem. „Alumnem tego seminarium był papież Jan Paweł II” – czytamy. Od 27 kwietnia możemy dodać: „święty”.

Trzeba nadmienić, że Jan Paweł II nie jest pierwszym absolwentem seminarium duchownego w Krakowie, którego świętość została oficjalnie ogłoszona przez Kościół. Na tej drodze poprzedziły go już dwie osoby. Jedną z nich jest św. Józef Bilczewski, który został zaliczony w poczet błogosławionych właśnie przez Jana Pawła II 26 czerwca 2001 roku. Dwa lata wcześniej, 13 czerwca 1999 roku, seminarium krakowskie zyskało kolejnego świętego absolwenta. Jest nim bł. Piotr Dańkowski. Okrutnie zamęczony przez hitlerowców, zmarł z kłodą na ramionach w Auschwitz-Birkenau 3 kwietnia 1942 roku, w Wielki Piątek. Pożegnał się ze swoim kolegą krótkim: „Do zobaczenia w niebie!”. Był to rok, w którym Karol Wojtyła, porzucając plany aktorskiej kariery, wstąpił do seminarium duchownego w Krakowie i rozpoczął studia na tajnych kompletach Wydziału Teologicznego UJ. Istnieje zatem jakaś

duchowa więź Jana Pawła II ze wspomnianymi świętymi. To także on jako następca św. Piotra ogłosił ich błogosławionymi Kościoła.

Przygotowanie do kapłaństwa kleryka Karola Wojtyły przypadło na niełatwe czasy II wojny światowej. Nieprzyjaciele zajęli dom seminarijny przy ul. Podzamcze. Młodzi seminarzyści, wśród nich Wojtyła, przeżywali swoją formację do święceń potajemnie, w „podziemnym” seminarium zorganizowanym przez abp. Adama Sapiechę. Kronika seminarijna z tych lat jest dość skąpa w informacje. Nazwisko kleryka Karola Wojtyły po raz pierwszy można odnaleźć w wykazie alumnów w 1944 roku. Był wówczas seminarzystą III roku. Z domem seminarijnym pod Wawelem zetknął się rok później, gdy Niemcy po zdewastowaniu neogotyckiego budynku porzucili go, wycofując się z Krakowa. Karol Wojtyła, kontynuując studia teologiczne, wybrał seminarium naukowe z teologii dogmatycznej. Pod okiem ks. prof. Ignacego Różyckiego napisał pracę *Analiza wiary według świętego Jana od Krzyża. Wiara jako środek do zjednoczenia duszy z Bogiem*. Wakacje spędzał w parafii w Raciborowicach. Na Podzamczu nie mieszkał jednak zbyt długo. Kronikarz seminarijny zanotował w roku seminarijnym 1946/1947 takie słowa: „Zaraz bowiem po przyjeździe dowiedziliśmy się po części ze smutkiem a po części i z radością, że dwóch naszych kolegów, a mianowicie kol. Karol Wojtyła z V r. i kol. Stanisław Starowieyski z III r. opuszczają nas by udać się na dalsze studia teologiczne do Rzymu w Collegium Angelicum. W związku z ich rychłym wyjazdem odbyły się święcenia w kaplicy Księcia Kardynała, a mianowicie 13.X. kol. Wojtyła otrzymał pierwsze święcenia wyższe subdiakonu a kol. Starowieyski pierwsze minores. 20.X. otrzymał kol. Wojtyła święcenia diakonatu a kol. Starowieyski 2gie minores. 1.XI. w uroczystość Wszystkich Świętych udzielił Księżę Kardynał naszemu koledze święceń przebiteratu, poczem odprawił on w naszej kaplicy Mszę św. Prymicyjną, udzielając nam wszystkim prymicyjnego błogosławieństwa. Dni te, jak zresztą każdy dzień święceń w seminarium były dla nas dniami radości prawdziwej, bo oto nowy sługa Boży stanął u ołtarza Pańskiego” (zachowano pisownię oryginalną).

I w taki oto sposób kleryk Karol Wojtyła osiągnął cel formacji seminarijnej, o którym marzy i do którego zmierza z utęsknieniem każdy alumn. Jak zanotował kronikarz, droga Wojtyły do święceń nie różniła się niczym innym od formacji innych kleryków. Była zwyczajna, naturalna, codzienna i chyba przez to – święta. To niezwykłe, że klerycy krakowskiego

seminarium, chodząc po seminaryjnych korytarzach, pokojach, wędrując do kaplicy i na refektarz, tak naprawdę przemierzają ślady świętych!

Wspomniane na wstępie hasło kolegów Wojtyły z lat seminaryjnych, wypisane na kartce jako niewinny dowcip, dziś stało się rzeczywistością. I chyba takie jest najważniejsze przesłanie kanonizacji Jana Pawła II nie tylko dla nas, klery-

ków, ale i dla każdego człowieka. Świętość naprawdę jest na wyciągnięcie ręki! Można jej dotknąć, zobaczyć, doświadczyć właśnie dziś! Myślę, że 27 kwietnia br. współczesny seminaryjny kronikarz sparafrazował swojego poprzednika z 1946 roku, zacytowanego powyżej: dzień ten w seminarium jest dla nas dniem radości prawdziwej, bo oto nowy święty Boży został wyniesiony do ołtarzy Pańskich.

„Jesteście przyszłością świata, narodu, Kościoła. Od was zależy jutrzejszy dzień”

Jan Paweł II – papież młodych

tekst: Kinga Grzesiak

Wielu socjologów od początku pontyfikatu Jana Pawła II łamało sobie głowę, jak to się stało, że starszy człowiek, wyznający tak staromodne i konserwatywne poglądy, potrafił zgromadzić wokół siebie tłumy młodych ludzi. W końcu młodzież zawsze buntuje się przeciwko wszelkim zasadom, szczególnie tym niewygodnym. Jeden ze studentów naszej uczelni, Piotrek, zapytany o przyczynę takiego stanu rzeczy odpowiedział krótko: „Był człowiekiem”. Niby nic wielkiego, oczywistość, ale niewątpliwie strzał w dziesiątkę. Papież mimo swojej rangi i swojej pozycji w życiu Kościoła nigdy nie pozwolił, aby oddzielono go od dzieci i młodzieży. Zawsze znajdował dla nich czas i siły. Chciał, by traktowały go jak kogoś bliskiego. Znamy wiele anegdot na ten temat. Był dla nich wujaszkiem, wyjątkowym przyjacielem, dzielił z nimi ich troski, dodawał otuchy, ale także bawił się z nimi.

Był inny. W czym objawiała się ta inność? „Nie chował się za murami Watykanu ubrany w drogie szaty” – odpowiada Dominika. Tak, Karol Wojtyła za swo-

ich papieskich czasów odwiedził aż 130 krajów, w których rozmawiał z mieszkańcami, nie szczędząc czasu na kontakt z najmłodszymi. Zawsze starał się tchnąć w nich nowe siły i nadzieje. Wielokrotnie zaznaczał, że przyszłość leży w postawie i zachowaniu młodych. Powiedział: „W dużej mierze przyszłość świata, naszej ojczyzny i Kościoła zależy od was. Wy będziecie tę przyszłość kształtować, na was spoczywa wielkie zadanie budowy czasów, które nadchodzą”. Zawsze też wierzył w powodzenie ich pracy.

„Przekonał mnie do siebie poczuciem humoru i dystansem do siebie, zawsze chętnie słuchałam jego przemówień” – dodaje studentka Ilona. Wyjątkowy dar do aktorskich psikusów i niezwykle inteligentnych ripost to faktycznie jedne z głównych cech Jana Pawła II. Jego współpracownicy i osoby z najbliższego otoczenia wspominają jego silnie pozytywne nastawienie do życia, którym każdego sobie zjednywał. Z młodzieżą nie mogło być inaczej. Nie tworzył sztucznych barier, a luźnym podejściem tylko zbliżał ich do Chrystusa.

Jednocześnie stał się ogromnym autorytetem, niezwykłym nauczycielem życia w coraz bardziej niespokojnych czasach. Młodzi ludzie odczuwali potrzebę przebywania z osobą tak niespotykanie charyzmatyczną, przestrzegającą ściśle swoich zasad życiowych.

Potrzebę tę odczuwał również sam papież, dlatego postanowił stworzyć Światowe Dni Młodzieży, podczas których mógł być blisko z tymi, których tak umiłował. Pomysł ten był ogromnym przełomem w jego pontyfikacie, frekwencja podczas tych spotkań przekroczyła za każdym razem najsmielsze oczekiwania organizatorów. Młodzi lgnęli do Jana Pawła II, słuchali go z uwagą, a kiedy robił pauzę podczas nauczania, wiwatowali entuzjastycznie na jego cześć. Nie strasza im była zła pogoda czy inne niewygody. Chłonili każde słowo, każdą radę, jaką im przekazywał. Nawet kiedy był bliski końca, czuł się duchowo młody: „Jestem stary i przygnieciony ciężarem lat, ale serce mam młode i bije ono razem z wami młodymi. Jesteście nadzieją świata”.

Miło nam poinformować, że zastępca dyrektora Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej dr Krzysztof Gurba został wybrany w drodze konkursu na drugą kadencję do Rady Nadzorczej Radia Kraków S.A.

Serdecznie gratulujemy!

Święty Jan Paweł II i ja

Papież Polak w oczach dzieci i młodzieży

tekst: Michał Pora

zdjęcia: Maciej Gradowski

Kim dla nich jest? Jak go postrzegają? Co o nim wiedzą? Czy dzisiejsza młodzież i dzieci znają w ogóle św. Jana Pawła II? Czy będą podążać za jego naukami? Znają go przecież tylko z opowiadań rodziców, katechez czy z przekazów medialnych.

Taki duży, taki mały... święty Jan Paweł II i ja. Papież Polak w oczach dzieci i młodzieży to tytuł konkursu plastycznego, który odbył się w Bibliotece UPJPII. Miał on na celu rozbudzenie wśród dzieci i młodzieży chęci poszerzenia wiedzy o życiu i nauczaniu polskiego papieża. Ogólnopolski konkurs zorganizowano w związku z kanonizacją Jana Pawła II, a zainteresowanie nim przerosło oczekiwania organizatorów. Nadesłano półtora tysiąca prac plastycznych, nawet z najdalszych zakątków Polski. Rysunki, wyklejanki, rzeźby i prace przestrzenne wypełniły kolorami wystawę, a siła wyrazu tych prac przedstawiających papieża Polaka zachwycała wszystkich.

25 marca 2014 roku w Bibliotece UPJPII odbyła się gala wręczenia nagród za najlepsze prace w konkursie. Na początku ceremonii rektor ks. prof. dr hab. Władysław Zuziak, dziękując dzieciom za tak radosną ekspresję i wiedzę na temat ojca świętego Jana Pawła II, powiedział: „Jan Paweł II zawsze mówił, że jesteście nadzieją Kościoła, nadzieją świata. W młodości jest wiele ra-

dości i optymistycznego spojrzenia na świat. To właśnie widać w tych obrazkach”. I rzeczywiście, w odpowiedzi na pytanie, jak młodzi postrzegają dziś już świętego Jana Pawła II, w dziełach nadesłanych na konkurs zobaczyliśmy jego postać przeważnie radosną, przyjazną dzieciom, czyli takiego papieża, jakim był dla najmłodszych – miłującym je bez reszty. Cała wystawa była nie tylko egzemplifikacją postrzegania papieża, którego dzieci znały tylko z opowieści, ale i postrzegania dobroci, mądrości, po prostu świętości. Ekspozycja plastyczna odznaczyła się ogromną różnorodnością kolorów, radością bez zbędnego patosu oraz niesamowitą pomysłowością.

Twardy orzech do zgryzienia miała komisja konkursowa w składzie: ks. dr Andrzej Nowobilski – dyrektor Muzeum Archidiecezjalnego w Krakowie, mgr Marta Odbierzychleb – plastyk oraz mgr Iwona Stolarczyk – plastyk. Wybierając zwycięskie prace, kierowano się przede wszystkim samodzielnością wykonania oraz radością i energią widocznymi w ujęciu tematu. Nagrody za zajęcie od I do III miejsca oraz za szereg prac wyróżnionych przyznano w różnych kategoriach wiekowych.

Zanim dzieci i młodzież odebrali swoje trofea, goście zgromadzeni w sali konferencyjnej Biblioteki mogli obejrzeć dwa spektakle muzyczne. Pierwszy

z nich: *Jan Paweł II. X słów* przygotowany został przez grupę artystyczną Zianrenka Nadziei z parafialnej scholi dziecięcej pod kierownictwem Andrzeja Gicali. Drugi spektakl – *Gdybyś Ty żył, Ojciec Święty* – przedstawiony został przez kółko teatralne działające pod kierownictwem Agaty Podłęckiej przy parafii Miłosierdzia Bożego i PSP nr 2 w Brzesku. Można było usłyszeć fragmenty wystąpień i homilii Jana Pawła II przeplatane utworami muzycznymi. W wielkie wzruszenie wprawiła zgromadzonych pieśń *Zdumienie*, podczas której można było usłyszeć śpiewane z wielkim uczuciem słowa: „Jak chleba kęs, jak człowieka bycie, tak świat ma sens i ma sens życie, ma sens, ma sens, ma sens...”.

Jeżeli św. Jan Paweł II w oczach dzieci i młodzieży jest tym, który niesie im naukę radości i sensu życia, to ma sens również organizacja takich konkursów, jaki zorganizowała Biblioteka UPJPII.

Wyniki konkursu

I miejsce w kategorii przedszkole i klasa 0:
Zuzanna Kałwa (Dom Kultury „Piaskownica”, Kraków).

I miejsce w kategorii klas I–III szkoły podstawowej: Maria Kotulska
(Publiczna Szkoła Podstawowa w Witeradowie).

I miejsce w kategorii klas IV–VI: Łucja Płaszczyk (Szkoła Filialna w Połomie Dużym).

I miejsce w kategorii klas I–III gimnazjum: Juliana Mastek
(Zespół Szkół nr 2 w Brodach).

Nagrody od Biblioteki UPJPII otrzymały: Przedszkole Samorządowe nr 58 w Krakowie oraz Natalia Ślęzak z Publicznej Szkoły Podstawowej w Witeradowie i Mikołaj Martynowicz z Przedszkola Samorządowego nr 1 w Pcimiu.

Wszystkim uczestnikom konkursu serdecznie dziękujemy za udział i nadesłanie tak wielu pięknych prac!

Koncerty Psalmidii z okazji kanonizacji Jana Pawła II

tekst: Małgorzata Gądek, Katarzyna Kędzierska
zdjęcia: Psalmidia

W dniach 26 i 27 kwietnia 2014 roku chór Psalmidia Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie uczcił kanonizację Jana Pawła II i Jana XXIII.

W sobotę i niedzielę chór Psalmidia uczestniczył w wyjątkowym wydarzeniu. Na fasadzie budynku Pałacu Arcybiskupów Krakowskich przy ul. Franciszkańskiej 3 został wyświetlony przygotowany przez Centrum Jana Pawła II *mapping* – wielkoformatowe widowisko multimedialne. Za pomocą technologii 3D papież Jan Paweł II znowu pojawił się w oknie i przemawiał do zgromadzonych na placu ludzi. W przerwach pomiędzy kolejnymi pokazami wierni świętujący wyniesienie polskiego papieża na ołtarze mogli wysłuchać utworów związanych z jego osobą. Chór Psalmidia wykonał wtedy m.in. *Abba Ojczy, Jesus Christ, you are my life, Misericordias Domini* oraz *Barkę*. Wzruszenie i łzy na twarzach zgromadzonej publiczności świadczyły o sile przekazu muzyki i widowiska.

W niedzielę 27 kwietnia o godzinie 18 odbył się również kolejny koncert z cyklu *Koncerty u św. Marcina* zorganizowany przez Polskie Towarzystwo Bachowskie. W ramach obchodów jubileuszu 25-lecia działalności artystycznej chór Psalmidia zaprezentował tam *Mszę Des-dur* Stanisława Moniuszki. Chórowi towarzyszyły organy, które pięknie zabrzmiały dzięki Markowi Pawełkowi (akompaniator zespołu), oraz soli-

ści: Małgorzata Such (wieloletnia chórzystka Psalmidii) – sopran, Ilona Szczepańska – alt, Piotr Szewczyk (współpracował z chórem podczas nagrywania płyty monograficznej poświęconej Stanisławowi Moniuszce) – tenor oraz Marcin Wolak – bas. Całością dyrygował maestro Włodzimierz Siedlik.

Chórzycy Psalmidii z radością powrócili do *Mszy*, którą dobrze znają. W 2012 roku pracowali nad nią bardzo intensywnie, by móc nagrać ją na płycie monograficznej poświęconej Stanisławowi Moniuszce. Później wielokrotnie wykonywali ją w Polsce i za granicą, za każdym razem odkrywając w niej coś nowego. W niedzielę pokazali, jak można cieszyć się muzyką, i udowodnili, że ten kompozytor wart jest większego zainteresowania ze strony badaczy i wykonawców.

Do występu zespół przygotowali asystenci dyrygenta Katarzyna Śmiałkowska i Janusz Wierzgacz oraz odpowiedzialni za emisję głosu Elżbieta Król-Dryja i Marcin Wasilewski-Kruk. Koncert został zorganizowany przez chór Psalmidia, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Fundację im. Świętej Królowej Jadwigi dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie i Polskie Towarzystwo Bachowskie.

Muzyczny dialog kultur – Wschód i Zachód

tekst: Małgorzata Gądek

Na przełomie marca i kwietnia br. chór Psalmidia pod dyrekcją Włodzimierza Siedlika promował będącą w przygotowaniu płytę monograficzną *Pater noster – Otcze nasz*, dając cztery koncerty z muzyką współczesnego polskiego kompozytora Romualda Twardowskiego.

Tytuł płyty to tłumaczenie pierwszych słów Modlitwy Pańskiej *Otcze nasz* na dwa języki: łaciński i cerkiewnosłowiański. Oddaje on ducha tego muzycznego projektu, który powstał dzięki współpracy chóru Psalmidia i Stowarzyszenia PASSIONART. Muzyczny dialog kultur ma podkreślić piękno przenikających się wyznań chrześcijańskich: rzymskokatolickiego i prawosławnego w niezwyklej artystycznej interpretacji.

Pierwszy koncert odbył się 23 marca w cerkwi greckokatolickiej Podwyższenia Krzyża Świętego w Krakowie. Podczas koncertu odbyło się prawykonanie utworu *Magnificat* napisanego do słów hymnu *Wielbi dusza moja Pana*. Kompozycja ta ma szczególne znaczenie dla chóru, ponieważ Romuald Twardowski dedykował ją Psalmidii z okazji jubileuszu 25-lecia działalności artystycznej. Kolejny koncert miał miejsce w niedzielę 30 marca w kościele św. Józefa na os. Kalinowym w Nowej Hucie. Spotkał się on z gorącym przyjęciem licznie zgromadzonych słuchaczy, dla których ta muzyka stała się źródłem przeżyć nie tylko estetycznych, ale i duchowych. Z kolei 6 kwietnia Psalmidia koncertowała w kościele garnizonowym w Zegrzu koło Warszawy. Chór uświetnił

swym śpiewem liturgię mszy świętej oraz rozpoczęcie rekolekcji wielkopostnych w parafii wojskowej. Ostatni koncert miał miejsce 13 kwietnia (w Dniu Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej) w bazylice Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie, po mszy świętej w intencji ofiar zbrodni katyńskiej i katastrofy smoleńskiej. Koncert ku ich pamięci z muzyką Romualda Twardowskiego zakończyła *Pieśń rodzin katyńskich* Henryka Mikołaja Góreckiego.

Koncerty zostały zorganizowane przez chór Psalmidia, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Stowarzyszenie PASSIONART, Fundację św. Królowej Jadwigi dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, parafię garnizonową w Zegrzu oraz bazylikę Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie. Zespół przygotowali Katarzyna Śmiałkowska i Janusz Wierzgacz (asystenci dyrygenta) oraz Elżbieta Król-Dryja i Marcin Wasilewski-Kruk (indywidualna emisja głosu).

Zaprezentowane utwory w najbliższych miesiącach zostaną wydane na płycie CD *Pater noster – Otcze nasz* w ramach wydawnictwa Polska Muzyka Chóralna Stowarzyszenia PASSIONART. Muzykę Romualda Twardowskiego w wykonaniu chóru Psalmidia będzie można jeszcze niejednokrotnie usłyszeć na koncertach zarówno w Krakowie, jak i w innych miastach Polski w tym sezonie artystycznym. Już teraz serdecznie na nie zapraszamy.

„Uczucia wyprzedzają metronom” – muzyczne spotkanie Psalmodii z kompozytorem

tekst: Małgorzata Gądek

zdjęcia: Marek Pawełek

W auli konferencyjnej UPJPII co tydzień odbywają się próby chóru Psalmodia. Jednak 14 maja 2014 roku to spotkanie było wyjątkowe ze względu na przyjazd prof. Romualda Twardowskiego. Chór miał już drugą w tym roku okazję pracować nad swoim repertuarem w obecności kompozytora oraz wysłuchać zarówno jego uwag dotyczących wykonywania utworów, jak i ciekawych historii związanych z powstawaniem dzieł czy muzyką cerkiewną.

Próba chóru miała charakter otwarty i prowadził ją dyrygent Włodzimierz Siedlik. Pracy Psalmodii przyglądali się studenci i pracownicy Akademii Muzycznej, chórzyci i śpiewacy. Słuchacze mogli usłyszeć utwory w języku cerkiewnosłowiańskim i łacińskim: *O Ciebie radujetsja, Wocarstwii Twojem, Magnificat* (dedykowany przez kompozytora chórowi Psalmodia z okazji jubileuszu 25-lecia działalności), *Światy Boże, Chwali dusze moja, Wospojtie Gospodiewi, Wokaliza. Modlitwa bez słów* oraz *O crux ave*. Dzieła te przygotowywane są na kolejną płytę monograficzną chóru *Pater noster – Otcze nasz* w ramach wydawnictwa Polska Muzyka Chóralna Stowarzyszenia PASSIONART. Część z nich była już prezentowana szerokiej publiczności podczas projektu koncertowego „Muzyczny dialog kultur. Wschód i Zachód” w listopadzie ubiegłego roku oraz na przełomie marca i kwietnia tego roku.

Podczas dwupółgodzinnego spotkania Romuald Twardowski i Włodzimierz Siedlik stoczyli wręcz walkę o muzykę i o każdą nutę. Wykonanie utworów było opatrzone komentarzem kompozytora, uwzględnionym później przez dyrygenta i chór w najdrobniejszych szczegółach. Wpłynęło to bardzo pozytywnie na jakość wykonania, a także na zrozumienie tej muzyki przez chórzystów i zgromadzonych słuchaczy. Prof. Twardowski wyraził istotę i sens śpiewu cerkiewnego w krótkich, pięknych słowach: „Muzyka cerkiewna w odróżnieniu od naszej jest bardziej uczuciowa. [...] Uczucia wyprzedzają, wymijają metronom”. To zdanie zapadło w pamięć całej Psalmodii.

Po zakończeniu tej emocjonującej próby jeszcze długo słychać było ożywione rozmowy i dyskusje o muzyce. Mamy nadzieję, że te pozytywne wrażenia pozostaną w chórzystach Psalmodii podczas kolejnych sesji nagraniowych.

Pracownicy UPJPII na kanonizacji Jana Pawła II i Jana XXIII

tekst: Monika Wiertel
zdjęcia: Monika Pięga,
Mariya Shutyak

Kanonizacja Jana Pawła II było to wydarzenie, w którym nie mogła nie wziąć udziału wspólnota akademicka naszej uczelni, której papież Polak patronuje. Jej przedstawiciele docierali do Rzymu różnymi drogami i sposobami. Część z nich zdecydowała się przeżyć to niepowtarzalne wydarzenie właśnie w gronie współpracowników i wzięła udział w pielgrzymce zorganizowanej przez prorektora ks. prof. dr. hab. Macieja Ostrowskiego, kanclerza ks. Andrzeja Lichosyta oraz biuro podróży Krakturs.

Z Krakowa wyruszyliśmy już 25 kwietnia, aby w sobotę dotrzeć do Wiecznego Miasta na uroczystości przygotowujące wszystkich do tego ważnego dnia. W ośrodku Fraterna Domus, w którym mieszkaliśmy, zorganizowano czuwanie, koncert oraz mszę świętą. Z pielgrzymami spotkał się także bp Grzegorz Ryś. Następnego dnia wstaliśmy przed świtem, aby dostać się na Plac św. Piotra, co udało się po dłuższym oczekiwaniu. Zadowoleni z dobrego widoku na ołtarz, choć zmęczeni, mogliśmy uczestniczyć w Eucharystii, w czasie której Jan Paweł II oraz Jan XXIII zostali ogłoszeni świętymi. Radość z tego faktu dało się odczuć zwłaszcza na drugi dzień podczas mszy dziękczynnej, która również została odprawiona w Watykanie. Nie było wiele czasu na zwiedzanie Rzymu, niemniej jednak udało nam się pospacerować po jego ulicach i odczuć atmosferę tego miasta.

Kolejnego dnia odwiedziliśmy San Pietro della Ienca – mały kościół w górach Abruzji, w którym lubił odpoczywać i modlić się Jan Paweł II. Obecnie jest to sanktuarium jego imienia, w którym znajdują się papieskie relikwie. Następnie pojechaliliśmy do Norcii – miasta św. Benedykta. Potem czeka-

ła już na nas piękna Umbria. W ciągu kolejnych dni zwiedziliśmy miejsca związane ze św. Ritą: Cascię, gdzie mieszkała, Roccaporenę, w której się urodziła, oraz ze św. Franciszkiem: Asyż, Rivortorto, gdzie powstała pierwsza wspólnota franciszkańska oraz La Verne, gdzie święty otrzymał stygmaty. Wędrowaliśmy po łąkach w okolicach Casteluccio i po urokliwych uliczkach Spello.

Pod koniec uczestnicy stwierdzili, że mimo intensywnego programu, a może właśnie dzięki niemu pielgrzymka ta pozwoliła wszystkim zregenerować się psychicznie i duchowo. Serdecznie dziękujemy ks. prof. Maciejowi Ostrowskiemu, który nie tylko opracował tę niezwykle ciekawą trasę, ale także czuwał nad właściwym przebiegiem wyjazdu. W pełni zasłużył na zdjęcie na okładce!

Pielgrzymka studentów na kanonizację Jana Pawła II i Jana XXIII

tekst: Oliwia Topolska

zdjęcia: Monika Cholewa, Oliwia Topolska

To był wielki dzień. Kanonizacja Jana Pawła II i Jana XXIII to było niepowtarzalne wydarzenie, w którym uczestniczyli także studenci Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie. Każdy z uczestników przeżył je inaczej, dla wszystkich był to jednak wyjątkowo ważny dzień. Jeden z uczestników pielgrzymki Albert Sendor wspomina: „Kanonizacja była wielkim przeżyciem. Z jednej strony było to historyczne wydarzenie, z drugiej natomiast miało ono charakter bardzo emocjonalny dla każdego Polaka. Cieszy mnie, że mogłem być obecny w tym szczególnym dniu w Watykanie. Wydaje mi się, że wszystkich nas wzbogacił ten wyjazd”. Z kolei Katarzynie Sadowskiej najbardziej utkwiła w pamięci radosna atmosfera towarzysząca mszy kanonizacyjnej Jana Pawła II: „To był polski dzień na włoskiej ziemi. Wszyscy zwracali uwagę na niezwykłość tego wydarzenia, w którym udział wzięło dwóch żyjących papieży, zaś dwóch kolejnych wyniesiono do chwały ołtarzy. Podobnego wydarzenia jeszcze w historii nie było. Trudne warunki, deszcz i zmęczenie po wielogodzinnej podróży do Rzymu były całkowicie niezauważalne. Cieszyliśmy się, że tam jesteśmy i możemy reprezentować społeczność akademicką Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, trzymając dumnie flagę z herbem naszej uczelni”.

Swoją pielgrzymkę do Rzymu rozpoczęliśmy 25 kwietnia, a do Krakowa wróciliśmy 1 maja br. Podczas wyjazdu mieliśmy możliwość zwiedzania najpiękniejszych miejsc i zabytków Italii: Florencji, Ostii Antycznej, a także Rzymu i Watykanu. Podziwialiśmy także Rzym klasyczny: Koloseum, Forum Romanum, Kapitol, Zamek Anioła.

Niezwykle ciekawe dla nas było odwiedzenie Muzeów Watykańskich z Kaplicą Sykstyńską i freskami Michała Anioła, które zapamiętamy na długo. Poznaliśmy Rzym renesansowy i barokowy, spacerowaliśmy po Schodach Hiszpańskich, Placu Navona ze sławną Fontanną Czterech Rzek Berniniego. Czasu nie zabrakło również na wejście do Panteonu – jedyne pomniki architektury klasycznej, który do dziś nie został zmieniony. Urozmaiceniem wyjazdu było zwiedzanie Roma Christiana, Via Appia, Świętych Schodów, Bazyliki św. Jana na Lateranie, kościoła Santa Maria Maggiore oraz Bazyliki św. Pawła za Murami.

Program wyjazdu łączył aspekty religijne i historyczne. Bardzo dziękujemy władzom UPJPII oraz Fundacji im. Świętej Królowej Jadwigi dla Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie za wsparcie finansowe i pomoc przy organizacji pielgrzymki kanonizacyjnej, która każdemu z nas dostarczyła ważnych, osobistych przeżyć.

Płyta

Kształtem miłości piękno jest

tekst: Anna Piechowska

zdjęcia: Monika Winiarska

23 kwietnia br. w Sali Senackiej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie przy ul. Kanoniczej 9 odbyła się premiera płyty stworzonej przez studentów II roku SUM dziennikarstwa i komunikacji społecznej *Kształtem miłości piękno jest*, dedykowanej Janowi Pawłowi II w dniu jego kanonizacji.

Płyta ta była zwieńczeniem zajęć *Sztuka wymowy w relacjach komunikacyjnych* prowadzonych przez mgr Annę Osławską, współtwórczynię i dyrektora artystycznego teatru Theatrum Mundi. W trakcie zajęć studenci uczyli się m.in., jak z zaangażowaniem emocjonalnym wygłaszać poezję i prozę oraz jak nabywać umiejętność pięknego mówienia. Pani Osławska wspomina: „W mojej pracy z młodzieżą zdarza się tak, że wysoki poziom zaangażowania, a nawet pasji młodych przynosi efekt, który zmusza mnie do działań znacznie wykraczających poza zajęcia. I tak było w wypadku ćwiczeń z ówczesnym I rokiem SUM na dziennikarstwie i komunikacji społecznej. Ostatecznie powstała płyta. Zbliżająca się kanonizacja Jana Pawła II tylko zmotywowała nas do wypowiedzenia się”.

Nagrania na płytę powstały w czerwcu 2013 roku w studiu uczelnianego Radia Bonus – studenci czytali utwory takich autorów jak św. Jan Paweł II, św. Paweł, Cyprian Kamil Norwid, Adam Mickiewicz, Henryk Sienkiewicz, Rudyard Kipling i inni. Płytę otwiera mowa studentów UPJPII *Słowo o słowie* wygłoszona przez Klaudię Kulczycką i Piotra Niemczyka, która otrzymała II nagrodę w międzyuczelnianym konkursie retorycznym zorganizowanym przez Urząd Miasta Krakowa w marcu 2013 roku. Znajduje się na niej także utwór Adama Mickiewicza *Do przyjaciół Moskali*, który Anastazja Kucherenko zadedykowała poległym na Majdanie, jak też wypowiedzi własne studentów dotyczące tego, czym jest dla nich język polski.

W trakcie spotkania promocyjnego zebrani mogli wysłuchać nagrania o języku polskim, jak też *Inwokacji z Pana Tadeusza*. Członkowie Theatrum Mundi zaprezentowali zebrany fragmenty nowego spektaklu *Totus tuus*, realizowanego przez teatr. W trakcie spotkania głos zabrali m.in.: ks. prof. dr hab. Maciej Ostrowski, który przedstawił swoje wspomnienia dotyczące Teatru Rapsodycznego, ks. dr hab. Michał Drożdż, prof. UPJPII i dyrektor Instytutu Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, który mówił o roli uniwersytetu w katolickim nauczaniu oraz dr Krzysztof Gurba – zastępca dyrektora Instytutu, który opowiadał o ks. Józefie Tischnerze. Spotkanie poprowadzili Klaudia Kulczycka i Piotr Niemczyk.

W nagraniu płyty udział wzięli studenci dziennikarstwa i komunikacji społecznej Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie: Aleksandra Depa, Justyna Dziuba, Katarzyna Flak, Justyna Habowska, Jakub Howaniec, Anna Jeleń, Paulina Korzeniak, Anastazja Kucherenko, Klaudia Kulczycka, Iwona Magryś, Kamila Mazur, Anna Matusz, Piotr Niemczyk, Ewelina Olko, Gabriela Opióła, Anna Piechowska, Iwona Różycka, Dorota Snopek, Bartłomiej Strykowski, Karolina Twardosz, Patrycja Wądek, Mariola Wilk, Jakub Zapała, Ewa Zapotocka, Olga Zgórniak. Za scenariusz, montaż, reżyserię i oprawę muzyczną płyty *Kształtem miłości piękno jest* odpowiadała Anna Osławska. Nagraniami i projektem płyty oraz pozyskiwaniem funduszy zajmowała się Anna Piechowska. Krążek udało się zrealizować dzięki wsparciu finansowemu Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, Fundacji św. Jadwigi dla Uniwersytetu Jana Pawła II w Krakowie oraz Theatrum Mundi.

fol. Monika Winiarska

fol. Monika Winiarska

fol. Monika Winiarska

Studenci pomagają! KRajowy KRwiecień KRwiodawstwa

tekst: Paula Świąch

zdjęcia: Łukasz Krasny

KRajowy KRwiecień KRwiodawstwa to akcja, która od 7 lat jest stałym punktem w kalendarzach studentów naszego uniwersytetu. W tym roku odbyła się ona 27 marca i była pierwszą, otwierającą tegoroczną edycję KRKRKR w całej Polsce. W akcji wzięli udział studenci, a także klerycy z Wyższego Seminarium Duchownego Archidiecezji Krakowskiej. Personel medyczny z Regionalnego Centrum Krwiodawstwa i Krwiolęcznictwa pobrał krew od 35 osób.

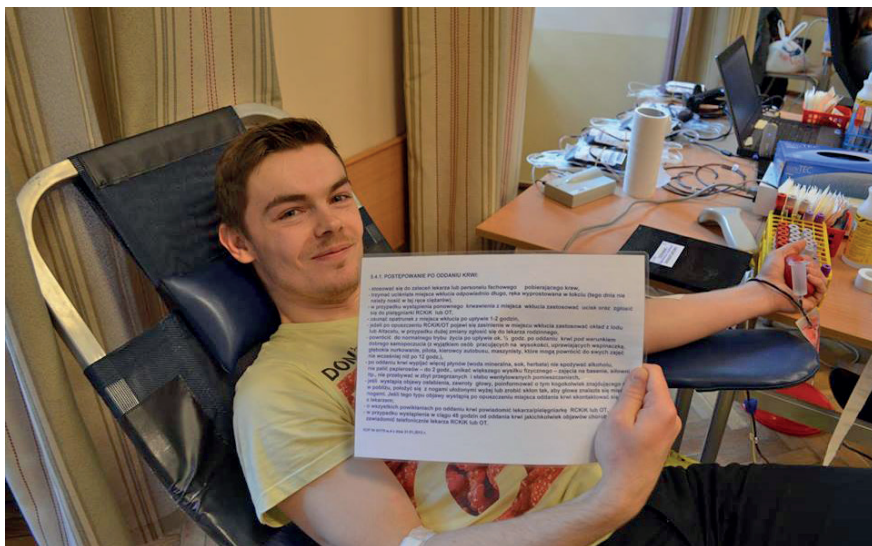

W ramach akcji KRKRKR na UPJPII promowano również świadomą transplantologię i oddawanie szpiku kostnego. Do bazy potencjalnych dawców szpiku Fundacji DKMS Polska zapisało się 5 osób, dzięki czemu kolejni chorzy na

białączkę będą mieli szansę na powrót do zdrowia.

O tym, kto może oddawać krew i jak się przygotować do tego zabiegu, opowiedziała Ewa Kułacz – lekarka i kierowniczka Działu Dawców RCKiK. Osoba, która chce oddać krew, musi być pełnoletnia, zupełnie zdrowa i ważyć minimum 50 kg. Nie może przyjmować żadnych leków przez 14 dni przed potencjalną donacją, a także na 2 dni przed pobraniem nie może spożywać alkoholu i powinna ograniczyć wysiłek fizyczny. W dniu donacji powinna zjeść lekki, niskokaloryczny posiłek i wypić dużo płynów.

Dlaczego warto uczestniczyć w takich akcjach? „Bo oddając cząstkę siebie, mamy możliwość pomocy drugiemu człowiekowi, a nie wiadomo, czy i my nie będziemy kiedyś potrzebować czyjejś krwi” – powiedziała Agnieszka Gawron, studentka UPJPII. Jak twierdzi Oliwia Topolska, przewodnicząca Samorządu Studenckiego UPJPII, chętnych z roku na rok przybywa. Podczas ubiegłorocznej akcji KRKRKR krew oddało 25 studentów. W tym roku zrobiło to już 35 osób, a zarejestrowanych dawców było 47. Dzieje się tak, ponieważ wzrasta powszechna świadomość, że oddając krew bliźniemu, możemy uratować jego życie. Jest to ofiara dla człowieka prosto z serca, dzięki której zyskujemy radość i pogodę ducha.

Na osoby, które nie mogły w tych dniach przyjść i oddać krwi, codziennie w punkcie poboru krwi przy ul. Rzeźniczej 11 czeka wykwalifikowana kadra RCKiK. Serdecznie zachęcam.

„Historia wokół nas”

Warsztaty Historyczne Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego UPJPII w roku akademickim 2013/2014

tekst: Sławomir Cebula, Paweł Krokosz

zdjęcia: Sławomir Cebula

5 kwietnia 2014 roku dobiegł końca dwusemestralny cykl wykładów, warsztatów oraz lekcji muzealnych zorganizowany przez Wydział Historii i Dziedzictwa Kulturowego naszej uczelni i adresowany do młodzieży szkół ponadgimnazjalnych, która w sposób szczególny interesuje się zagadnieniami szeroko pojętej humanistyki.

Tegoroczne zajęcia odbyły się pod wspólnym hasłem „Historia wokół nas”. Uczniowie regularnie uczestniczący w spotkaniach mieli możliwość zapoznania się z różnymi formami zajęć dydaktycznych, począwszy od klasycznego wykładu i ćwiczeń, poprzez prezentację i omówienie sposobów wykorzystania materiałów audiowizualnych w badaniach naukowych, po wyjście na lekcję muzealną i bezpośrednie poznawanie tajemnic kryjących się w jednym z krakowskich klasztorów. Jedno ze spotkań poprowadził dziekan WHiDK ks. prof. dr hab. Jan Szczepaniak, który w interesujący sposób opowiedział młodzieży o trudach pracy badawczej historyka oraz o wielkiej wadze wykształcenia humanistycznego. Innym razem cenne informacje dotyczące kwestii „technicznych” podczas zmagania się z egzaminami maturalnymi uzyskali uczniowie w czasie spotkania z doświadczonym nauczycielem historii i wiedzy o społeczeństwie pracującym na co dzień w XIII Liceum Ogólnokształcącym im. Bohaterów Westerplatte w Krakowie.

Zwieńczenie warsztatów historycznych stanowił konkurs historyczny nawiązujący do hasła tegorocznych spotkań, polegający na samodzielnym przygotowaniu przez uczniów eseju historycznego odsłaniającego fragment dziejów miejscowości, w której mieszkają lub z którą są w szczególny sposób związani. Do konkursu zgłoszono 6 esejów, a laur zwycięstwa przyznano Arturowi Lisowskiemu, uczniowi klasy III Prywatnego Liceum Ogólnokształcącego Franciszkanów w Wieliczce, za pracę *Jak stworzyć „nowy świat” i „nowych ludzi”?* Drugie miejsce zajęła Katarzyna Walczyk z II Liceum Ogólnokształcącego im. Króla Jana III Sobieskiego w Krakowie, której esej nosił tytuł *Niepołomice a losy państwa polskiego*. W imieniu dziekana wydziału podziękowanie za udział w warsztatach i gratulacje autorom wszystkich prac złożył dyrektor Instytutu Historii dr hab. Jakub Sadowski, przekazując im jednocześnie cenne nagrody w postaci najnowszych książek o tematyce historycznej. Godnym podkreślenia jest fakt, iż w konkursie wzięli udział także uczniowie niebędący jeszcze w klasach maturalnych. Poniżej zamieszczamy pełną listę laureatów tegorocznych warsztatów wraz z tematami przygotowanych przez nich prac oraz fragmenty zwycięskiego eseju maturzysty Artura Lisowskiego.

Lista osób nagrodzonych w konkursie historycznym „Historia wokół nas”

Miejsce I

Artur Lisowski (Prywatne Liceum Ogólnokształcące Franciszkanów w Wieliczce, klasa III) – *Jak stworzyć „nowy świat” i „nowych ludzi”?*

Miejsce II

Katarzyna Walczyk (II Liceum Ogólnokształcące im. Króla Jana III Sobieskiego w Krakowie, kl. III H) – *Niepołomice a losy państwa polskiego*.

Miejsce III ex aequo

Gabriela Balcer (I LO im. Marcina Wadowity w Wadowicach) – *Matka Boska Jagódna ze starego kościoła w Suchej Beskidzkiej – symbolika obrazu*.

Joanna Kursa (Technikum Odzieżowe nr 1 w Krakowie) – *Rybna i jej historia*.

Irena Wiktor (I LO im. Marcina Wadowity w Wadowicach) – *Mało znane karty historii*.

Dawid Ryczek (XII Liceum Ogólnokształcące im. Kamila Cypriana Norwida w Krakowie) – *Życie, jakiego już sam nie doświadczę*.

Jak stworzyć „nowy świat” i „nowych ludzi”?

Artur Lisowski

„Jeśli ci umilkną, kamienie wołać będą” (Łk 19, 40). Jak odbudować to, co zostało nam zabrane, zrabowane i podeptane przez tych, którzy podstępem wkradli się do naszych domów, gdyśmy jeszcze spali?

Wyobraźmy sobie, bo nie możemy wrócić przecież pamięcią do tych chwil, dzień 31 sierpnia 1939 roku. Na Jasnej Górze trwa nowenna za Ojczyznę rozpoczęta w święto Matki Bożej Częstochowskiej. Ludzie gromadzą się jak zwykle przed szczytem. Atmosfera napięcia staje się coraz bardziej wyczuwalna. Od kilku dni mieszkańcy miasta szykują się na najgorsze. Robią zaopatrzenie, kopią rowy przeciwczołgowe, zabezpieczają okna gumowanymi paskami. Od zachodu nadciągają ciemne burzowe chmury. Ludzie wierzą, że jeżeli wojna się zacznie, nieprzyjaciel zostanie szybko pokonany. W końcu mamy armię, chroniącą nas paktami sojuszniczymi z Francją i Anglią, pakt o nieagresji z ZSRR, prowizoryczne porozumienia z III Rzeszą. Teoretycznie jesteśmy bezpieczni.

Ludzie po zakończonym nabożeństwie rozchodzą się szybko do swoich domów, rozpętała się ulewa. Wszyscy mają jednak w pamięci słowa kaznodziei o. dr. Polikarpa Stefana Sawickiego, który mówił o wierze w dobroć i miłość Bożą oraz o tym, że Matka nigdy nie zapomni o swoich dzieciach. Mimo wszystko w sercach wielu wzmagało się przeczucie o nadchodzącym nieszczęściu. Sądzę, że nikt nie przypuszczał nawet w najczarniejszych scenariuszach, że [...] nasi sprzymierzeńcy nie zrobią tak naprawdę nic, aby nam pomóc, a Częstochowa na długie lata dostanie się pod okupację niemiecką.

1 września 1939 roku mieszkańców miasta obudził huk armat i odgłosy przelatujących nad niebem samolotów Luftwaffe. Mimo to w mieście nie było paniki. Mieszkańcy oczekiwali na odwet strony polskiej i na strącenie maszyn nieprzyjaciela. Niestety nastroje zaczęły się gruntownie zmieniać, kiedy do miasta zaczęli docierać uciekinierzy z powiatu częstochowskiego, którzy przynosili tragiczne wieści o losach wsi zajmowanych przez Niemców.

[...] Uważam, że wobec tych wszystkich wydarzeń rola Jasnej Góry i zakonu paulinów w tych trudnych i tragicznych czasach okazuje się kluczowa. Sanktuarium jasnogórskie stanowiło i nadal stanowi miejsce szczególne dla każdego Polaka. To tutaj bowiem mieści się duchowa stolica Polski. Ojcowie i bracia paulini pod rządami o. Norberta Motylewskiego starali się za wszelką cenę chronić bazylikę i klasztor przed zniszczeniem, a także uczynić z niego miejsce szczególnej modlitwy za Ojczyznę, która cierpi w wyniku straszliwego konfliktu zbrojnego.

Zakon Świętego Pawła Pierwszego Pustelnika już od kilkuset lat był strażnikiem cudownego wizerunku Najświętszej Maryi Panny, sprowadzonego do miasta przez księcia Władysława Opolczyka. Szczególną złość wśród Niemców wzbudzał fakt, że Maryja nazywana była Królową Polski. Stanowiło to potwarz dla ich „aryjskości”.

Już po kilku dniach właściwie ukazał się fenomen Blitzkriegu. Dnia 3 września 1939 roku Niemcy wkroczyli do mia-

sta, które było w dużej części wyludnione ze strachu przed nadchodzącą armią. Ulice świeciły pustkami. Ludzie siedzieli pozamykani w swoich mieszkaniach, gdzie zastały ich wojska pod dowództwem kapitana Dopplina. Dnia 4 września 1939 roku miało miejsce wydarzenie zwane „krwawym poniedziałkiem”. Wojska Wehrmachtu dokonywały masowych aresztowań i rozstrzeliwań ludności Polskiej. Schwytanych i przerażonych tłoczono do kościoła św. Zygmunta i katedry św. Rodziny, aby następnie na placach przed świątyniami dokonywać egzekucji. To właśnie wtedy częstochowska ziemia po raz pierwszy spłynęła krwią niewinnych.

Nie wiedzieć czemu Gestapo oszczędziło terroru w samym klasztorze. Niestety ludność miasta nie mogła powiedzieć tego samego. Represje wobec mieszkańców nasilały się z dnia na dzień. Nastroje antysemickie osiągały absurdalny wręcz wymiar. Dewastacje, szykanowanie, przemoc fizyczna aż po deportacje i wywózki do obozów koncentracyjnych włącznie. Również ludność polska nie czuła się o wiele lepiej. Paradoksalnie korzystnie wpłynęła na sytuację mieszkańców Częstochowy decyzja sztabu III Rzeszy, aby miasto włączyć w skład Generalnego Gubernatorstwa. To jednak nie załatwiało narastającego problemu związanego z zaopatrywaniem mieszkańców w żywność i podstawowe produkty codziennego użytku. Miasto zaczęło pograżać się w regresie gospodarczym.

Klasztor jasnogórski starał się stworzyć azyl dla wszystkich potrzebujących pomocy. Musiał jednak udzielić schronienia swoim współpracownikom z klasztorów na Skałce w Krakowie, w Leśniowie i w Leśnej, które także zostały dotknięte represjami ze strony władz okupacyjnych. [...]

Sądzę, że nie bez znaczenia była pogłoska rozpuszczona już w pierwszych dniach wojny, jakoby Jasna Góra miała zostać zbombardowana, a Cudowny Obraz zniszczony. Odbiła się ona bardzo głębokim echem w kręgach europejskich dyplomatów i polityków, szczególnie oburzenie wywołała w katolickiej Francji. Naciski ze strony państw alianckich zmusiły III Rzeszę do wydania specjalnego oświadczenia, że sanktuarium jasnogórskie nie doznało żadnego uszczerbku ani w wyniku zajmowania miasta, ani bezpośrednio w trakcie okupacji. Nalegano również, aby zwierzchnicy zakonu wydali zapewnienie o bezpieczeństwie zarówno Cudownego Obrazu, jak i klasztoru. Dnia 4 września przeor Jasnej Góry musiał wydać oświadczenie, które zostało następnie powielone i rozrzucone z samolotów niemieckich na terenie całej Polski.

Nie zmienia to faktu, że władze okupacyjne coraz częściej zaczęły interesować się sprawami zakonu, jak i całego kompleksu jasnogórskiego. Wysyłali kolejnych inspektorów, nakazywali wydanie kluczy do wieży, na której urządzili punkt widokowy. Dokładnie inwentaryzowali wyposażenie klasztoru, nakazali oddanie im do użytku Domu Pielgrzyma i Pokoi Królewskich, zmusili do przeprowadzenia na własny koszt wszelkich remontów i adaptacji. Pod groźbą internowania nakazali udostępnić im archiwa i wszelką dokumentację. Zdarzały się pojedyncze

przypadki aresztowań braci i ojców paulinów w związku z absurdalnymi podejrzeniami władz nazistowskich.

Przeor klasztoru nie należał jednak do ludzi naiwnych. Już po pierwszym przesłuchaniu zwołał kapitułę klasztorną, na której postanowiono zabezpieczyć Cudowny Obraz i najcenniejsze przedmioty w klasztorze. Wiedzano bowiem, że Niemcy są zdolni posunąć się nawet do profanacji, jeżeli przyniesie im to wymierne korzyści polityczne. W związku z tym wykorzystano sprawdzone skrytki pochodzące z czasów zaborów, aby chronić największe skarby Jasnej Góry. W miejsce prawdziwego obrazu o. Norbert Motylewski nakazał wstawić doskonałą kopię malarstwa o. Augustyna Jędrzejczyka. Wyobraźmy sobie sytuację, w której naziści posłużyliby się wizerunkiem Matki Bożej Częstochowskiej do wywierania wpływu na Polaków lub co gorsze zademonstrowali swoją siłę, zrównując Jasną Górę z ziemią. Nie byłby to bynajmniej projekt nowatorski. Podobne plany miano wobec Watykanu i ojca świętego Piusa XII. [...]

Dzień 16 stycznia 1945 roku. Do mieszkańców miasta dochodzą coraz mocniej pogłoski o wyzwoleniu i rychłym zakończeniu wojny. W godzinach popołudniowych pierwsze czołgi radzieckie wkraczają do miasta, a Niemcy zaczynają w pośpiechu opuszczać Częstochowę. Zachwyty miesza się z niepokojem. Anarchia i chaos nie trwają jednak zbyt długo. Następnego dnia wojska sowieckie zaczynają wprowadzać swoje porządki. Wkrótce ludność Częstochowy boleśnie odczuje obecność Armii Czerwonej. O godzinie 15 nastąpił olbrzymi wybuch amunicji w wagonach stojących na torach pomiędzy Stradomiem a Gnaszynem. W bazylice słychać dźwięk tłuczonego szkła. Magazyny zostają wysadzone. Niektóre domy stają w płomieniach. Żołnierze sowieccy urządzają sobie „wypadki” do domów miejscowej ludności. Na nowo budzi się u niektórych widmo września 1939 roku. Propaganda radziecka dumnie głosi orędzie „wyzwolenia” miasta z rąk niemieckich okupantów i obiecuje czasy pokoju i szczęśliwości, której gwarantem ma być Armia Czerwona. [...]

Nie twierdzą, że bestialskie zachowania były zjawiskiem całkowicie powszechnym i nie zamierzam demonizować wszystkich żołnierzy armii radzieckiej. Trzeba jednak być sprawiedliwym w ocenie i przyznać, że z perspektywy pierwszych tygodni stycznia 1945 roku ludność miasta nie odczuła obiecanego „wyzwolenia”.

Miało to również odzwierciedlenie w sytuacji Jasnej Góry, która po opuszczeniu przez wojska niemieckie jeszcze długo obawiała się wysadzenia w powietrze i kolejnego splądrowania. Wszakże w myśl idei komunistycznej „burżuazyjne” duchowień-

stwo należało sobie za wszelką cenę podporządkować i zmusić do współpracy. Wszelkie formy buntu były surowo karane.

Należy jednak przyznać, że owo „wyzwolenie” zamknęło pewien rozdział w historii Częstochowy, a otwarło nowy, jeszcze nieznaną. Miasto zmieniło się przez lata niemieckiej okupacji. Eksterminacji uległa praktycznie cała mniejszość żydowska, zniszczone zostały wszystkie miejsca kultu wyznania Mojżeszowego. Praktycznie całkowicie pozbyto się arystokracji i szlachty częstochowskiej. W wyniku akcji AB zagładzie uległa znaczna część inteligencji miejskiej, a majątki kupców i rzemieślników zostały zarekwirowane. Częstochowa została zrabowana i w dużym stopniu zniszczona. Przedwojenna świetność i blask stały się jedynie mglistym wspomnieniem tych, którzy pamiętali te czasy. Słychać jeszcze z ust nielicznych ocalałych, że „to już zupełnie inne miasto, niby to samo, a jednak inne...”. Sądzę, że jest w tym stwierdzeniu wiele prawdy. Częstochowianie wiedzieli już, że nie zapomną również czasów komunizmu. Rzeczywistość, jaka nastąpiła po wojnie, całkowicie pozbawiła ich złudzeń.

Tak więc zamilkli na długie lata i ze spuszczoneymi głowami zabrali się za usuwanie zniszczeń, budowanie nowych mieszkań, zakładanie nowych rodzin. Na nowo uczyli się zaufania, przyjaźni, miłości, wzniosłych idei i tandetnych sloganów. Miasto podzieliło się na tych, co „wiedzą”, i na tych, którzy „chcieliby zapomnieć”. Czas natomiast powoli zabierał jednych i drugich, zacierając kolejne karty z tragicznej historii miasta i jego mieszkańców.

Jest miejsce w mieście, które – może się wydawać – było i jest „niemym” świadkiem wydarzeń. To właśnie Jasna Góra. To tutaj kierują swoje kroki wszyscy mieszkańcy w najważniejszych momentach i tragediach. To tutaj przychodzi się jak do swojego domu, aby schronić się, poprosić o pomoc, wysłuchać dobrego słowa. To tutaj na nowo chciano nauczyć się, czym jest prawda i dobro. Nigdzie indziej Polacy nie czuli się tak jak w Częstochowie.

Wyrazem tego miały być Jasnogórskie Śluby Narodu Polskiego z 26 sierpnia 1956 roku. Stanowiły one żywe świadectwo Polaków i wyrażały ich postawę wobec Ojczyzny i narodu. Dla wielu było to „przekroczenie bariery strachu” – wtedy uwierzyli, że historia upomni się o swoje prawa. Uważam, że to właśnie w Jasnogórskich Ślubach należy upatrywać początku „zrywania kajdan niewoli”, w które zostaliśmy zakuci dwukrotnie wbrew naszej woli.

Adekwatne wydają się tutaj słowa kard. Stefana Wyszyńskiego mówiące o tym, że naród bez przeszłości, bez historii staje się narodem bez przyszłości... Ale to już kwestia wymagająca osobnych rozważań.

Joanna Adamik, Katarzyna Katarzyńska i ks. prof. dr hab. Andrzej Baczyński z Redakcji Programów Katolickich TVP Kraków otrzymali III nagrodę na XXIX Międzynarodowym Katolickim Festiwalu Filmów i Multimedialnych Niepokalanów 2014 za film *Podhalańska Gaździna. 50-lecie koronacji* powstały z inicjatywy śp. ks. prałata Tadeusza Juchasa – przez niemal 30 lat kustosa Sanktuarium Matki Bożej Ludzmierskiej, zmarłego 17 maja 2014 roku po dzielnej walce z ciężką chorobą. W tym roku do organizatorów festiwalu wpłynęło 158 filmów, teledysków i programów telewizyjnych oraz 40 programów radiowych i multimedialnych z 23 krajów.

Autorzy dedykują nagrodę pamięci ks. Tadeusza Juchasa, od lat współpracującego z Redakcją Programów Katolickich TVP Kraków, wiernego przyjaciela, człowieka niezwyklej dobroci i oddanego, pełnego skromności i pracowitości kapłana.

Testament Ojca Świętego Jana Pawła II – refleksje

tekst: Anna Gładkowska

Swój piętnastostronicowy *Testament* rozpoczynający się od słów: „W imię Trójcy Przenajświętszej. Amen. «Czuwajcie, bo nie wiecie, kiedy Pan wasz przybędzie» (por. Mt 24, 42)” ojciec święty Jan Paweł II pisał przez ponad 20 lat. Skłoniła go do tego lektura podobnego dokumentu napisanego przez Pawła VI. Testament Jana Pawła II to tekst głęboko osobisty, świadczący o jego wielkim poczuciu odpowiedzialności za ojczyznę, losy świata i Kościoła, który papież zaczął pisać podczas rekolekcji wielkopostnych w marcu 1979 roku, kilka miesięcy po wyborze na Stolicę Piotrową, i uaktualniał go, zawsze przy tej samej okazji, aż po rok 2000. Za każdym razem był to pewien rachunek sumienia, rodzaj rozliczenia z samym sobą. To, co uderzyło mnie w nim najbardziej, to potwierdzenie gotowości, by stanąć przed obliczem Pana życia i śmierci i zwrócić Mu życie, które od Niego otrzymał. Była to gotowość pogodna, jednoznaczna, gotowość absolutna.

Współcześnie żyjący ludzie z powodu strachu rzadko myślą i mówią o śmierci, chcąc ją w ten sposób zepchnąć w najgłębsze zakamarki podświadomości. Zupełnie inną postawę przyjął papież Polak, który przygotowywał się do niej niemalże od początku swego pontyfikatu: „z możliwością śmierci każdy zawsze musi się liczyć. I zawsze musi być przygotowany do tego, że stanie przed Panem i Sędzią – zarazem Odkupicielem i Ojcem. Więc i ja liczę się z tym nieustannie”. Czytając *Testament*, odnosi się wrażenie, że Jan Paweł II nie odczuwał lęku przed śmiercią. Papież podążał po „wieniec zwycięstwa”, obiecany przez Boga każdemu, kto wziął udział w zawodach, jakimi jest życie na ziemi. Lekcja płynąca z *Testamentu* jest tak bardzo przejmująca, że winna wnikać w ludzką świadomość, zapaść głęboko w serce i wydać dobre owoce.

W świecie zdominowanym przez agnostyczną wizję rzeczywistości człowiek ufa jedynie sobie, a bogiem często jest dla niego pieniądź. Ze stronic *Testamentu* promieniuje wielka ufność i nadzieja papieża Polaka pokładana w Bogu, któremu zawierzył i podporządkował całe swoje życie i oddaje siebie w chwili śmierci: „On sam decyduje, kiedy i jak mam zakończyć moje ziemskie życie i pasterzowanie” – pisał. To Chrystus był Panem życia ojca świętego: „Pragnę za Nim podążyć” – brzmia pierwsze słowa papieskiego tekstu. Pragnąc nade wszystko iść śladami Pana, Jan Paweł II zrozumiał, że życie jest darem, którym trzeba żyć w pełni, na miarę sił, dlatego też przyjmował wszystko, co Bóg dla Niego zaplanował: „W dniu 13 maja 1981 roku, w dniu zamachu na papieża podczas audiencji na placu św. Piotra Opatrzność Boża w sposób cudowny ocaliła mnie od śmierci. Ten, który jest jedynym Panem życia i śmierci, sam mi to życie przedłużył, niejako podarował na nowo. Odtąd ono jeszcze bardziej do Niego należy”.

Pod wpływem słów płynących z *Testamentu* czytelnik uświadamia sobie, że papież nigdy nie ukrywał swojej choroby i cierpienia, chcąc w ten sposób pokazać – zwłaszcza ludziom starszym i słabym – że do końca trzeba wypełniać swoją misję, że człowiek zawsze jest potrzebny, jeśli nie gaśnie w nim miłość i potrafi pokonać własną niemoc. Ojciec święty zwracał się do tych, których XXI wiek odsunął na margines życia społecznego i rodzinnego, zwłaszcza do osób starszych i chorych. Źródłem, z którego papież Polak czerpał siły, była Opatrzność, która nieustannie kazała mu iść naprzód, nie

poddając się słabości ciała i zniechęceniu ducha. Taka postawa była możliwa tylko dzięki jego głębokiej wierze i osobistej relacji z Bogiem. Niejednokrotnie podczas telewizyjnych transmisji pielgrzymek św. Jana Pawła II odnosiło się wrażenie, że modli się on nieustannie. Kiedyś zwierzył się, że modli się za każdego człowieka, którego widzi. Papież potrafił wyłączyć się nawet pośród największych tłumów, nie przeszkadzały mu wtedy flesze aparatów fotograficznych ani hałas.

Z duchowego świadectwa głowy Kościoła katolickiego emanuje wielka skromność i pokora. Jan Paweł II prosił o przebaczenie, a także o modlitwę: „aby Miłosierdzie Boże okazało się większe od mojej słabości i niegodności”. Wspominał wiele osób, zarówno postaci, które odegrały znaczącą rolę w życiu Kościoła: Pawła VI, Augusta Hlonda, Stefana Wyszyńskiego, Stanisława Dziwisza, kardynałów, arcybiskupów, biskupów, kapłanów, osoby zakonne, chrześcijan świeckich i niekatolików, przedstawicieli innych religii, osoby ze świata kultury, nauki i polityki, jak i swoich bliskich. Dziękuje im wszystkim za współpracę, pomoc i życzliwość, co stanowi dowód na to, iż dla św. Jana Pawła II zawsze najważniejszy był człowiek: „który jest wielki nie przez to, co posiada, lecz przez to, kim jest; nie przez to, co ma, lecz przez to, czym dzieli się z innymi”.

Szczególną rolę w życiu Jana Pawła II odegrała Maryja, którą nazywał Matką swojej nadziei i której w chwili śmierci zawierzył siebie, Kościół, Polskę, całą ludzkość oraz tych, których Opatrzność postawiła na jego drodze. Św. Jan Paweł II, nazywany papieżem maryjnym, jest dla każdego z nas wzorem zawierzenia siebie opiece Maryi, pokazał nam, że prawdziwe nabożeństwo do Matki Bożej jest chrystocentryczne, co więcej, jest najgłębiej zakorzenione w trynitarniej tajemnicy Boga i związane z misterium wcielenia i odkupienia.

Wspominając dzień swego wyboru, ojciec święty przytoczył słowa, które wypowiedział do niego Prymas Tysiąclecia: „Zadaniem nowego papieża będzie wprowadzić Kościół w trzecie tysiąclecie”. U schyłku 1999 roku papież Polak, wypełniając zadanie, jakie postawił przed nim kard. Stefan Wyszyński, symbolicznie wprowadził świat w nowe milenium. Zgarbiony, drżącą ręką dotknął ciężkich drzwi Bazyliki św. Piotra, które otworzyły się z łatwością. Przełomowym wydarzeniem był dla ojca świętego również sobór watykański II, w którym jako biskup uczestniczył, wyrażając wdzięczność „Wiecznemu Pasterzowi za to, że pozwolił mi tej wielkiej sprawie służyć w ciągu wszystkich lat mojego pontyfikatu”.

„Pójdź za mną” – to zwięzłe słowa Chrystusa, które stanowią klucz do zrozumienia orędzia pozostawionego przez ojca świętego, wciąż niezmiernie podążającego przez ziemię do domu Ojca. Jan Paweł II słowami *Testamentu* budzi człowieka z wiary zmęczonej, ze snu wczoraj i dzisiaj. Ojciec święty stał się kapłanem aż do końca, gdyż ofiarował swoje życie Bogu za owce całego świata, w codziennym służeniu Kościołowi. Dzięki głębokiemu zakorzenieniu w Chrystusie mógł nieść ciężar przekraczający siły czysto ludzkie: być pasterzem owczarni Chrystusa i Jego Kościoła powszechnego. Szukając spotkania z drugim człowiekiem, był w stanie przebaczyć i otworzyć serce na wszystkich i także dzisiaj zwraca się do nas, mówiąc: „In manus Tuas, Domine, commendo spiritum meum” („W ręce Twoje, Panie, powierzam ducha mego”).

Wyniesienie do chwały ołtarzy. Rozważanie

tekst: Małgorzata Motyka

Doświadczana w Kościele rzeczywistość *communio sanctorum* prowadzi mnie do pewnych spostrzeżeń i refleksji. Szczególną okolicznością jest kanonizacja Jana Pawła II, papieża i naszego rodaka. Łącząc bliską Janowi Pawłowi II sprawę licznych beatyfikacji i kanonizacji oraz szczególną jego cześć wobec Najświętszego Sakramentu, wobec eucharystycznej obecności Pana Jezusa, pragnę zwrócić uwagę na ich wspólny wymiar.

Czym jest wyniesienie do chwały ołtarzy? Jest ukazaniem Bożej obecności w życiu konkretnego człowieka, jest dostrzeżeniem Bożej obecności przez życie konkretnego człowieka. Zarazem jest powierzeniem, uczynieniem dostępną dla adoracji tej konkretnej obecności Boga zbawienia, byśmy mogli

w pełni zanurzyć się we współczesny dialog ludzkości z Bogiem, dialog, w którym tak bardzo potrzeba osobistego konkretnego zaangażowania.

Dając wyraz umiłowania eucharystycznej obecności Pana Jezusa, Jan Paweł II 2 grudnia 1981 roku zainaugurował wieczystą adorację Najświętszego Sakramentu w Bazylice św. Piotra. Jak pisze ks. Cezary Smuniewski w książce *Niewyczerpalne źródło świętości* poświęconej nauczaniu polskiego papieża, adoracja to relacja personalna, jaka aktualizuje się między Bogiem zbawienia a ciągle pielgrzymującym człowiekiem historii. Niech ta relacja staje się udziałem każdego człowieka także dzięki zapatrzeniu się w osobę papieża z Polski, Jana Pawła II.

Uniwersytet w nauczaniu św. Jana Pawła II

tekst: Łukasz Rzepka

Kanonizacja przeżywana w społeczności akademickiej jest odpowiednią okazją do przypomnienia sobie znaczenia uniwersytetu w nauczaniu św. Jana Pawła II, tym bardziej że nasza uczelnia nie tylko nosi zaszczytne imię nowego świętego, ale również dlatego że bez jego osobistego zaangażowania nie moglibyśmy wspólnie dążyć do poznawania i zgłębiania prawdy w Uniwersytecie Papieskim Jana Pawła II w Krakowie.

Poznawać prawdę, czynić dobro, oglądać piękno

Etymologię słowa *universitas* papież wyprowadzał od słów padających w opisie ostatniej wieczerzy, które wskazują na wiedzę Jezusa, że „Ojciec dał Mu wszystko w ręce” (J 13, 3). Jan Paweł II widział zależność między wszystkim, co „z Niego i przez Niego, i dla Niego” (Rz 11, 36), a wszystkim tym, co otacza człowieka. To, „co w jakikolwiek sposób istnieje, jest zadane ludzkiemu poznaniu, a więc ludzkiemu umysłowi”¹. Do tego poznania w sposób szczególny powołany jest uniwersytet, który jest „drogą poszukiwania. Ponieważ «uniwersytet» oznaczania poszukiwanie”². Pragnienie poznania prawdy dla papieża zawsze było umiejscowione w przestrzeni działalności Kościoła. Dlatego w jednej z wypowiedzi wskazał na historyczną prawdę, że „Kościoł od wielu stuleci uczestniczył w procesie powstawania uniwersytetów” (KUL 6). Owa zależność nie ogranicza się jedynie do historycznych uwarunkowań, ale widoczna jest również w dążeniach obu wspólnot.

W przemówieniu z okazji 600-lecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego Jan Paweł II mówił o powołaniu każdego uniwersytetu, którym jest „służba prawdzie”³. W konstytucji apostolskiej *Ex corde Ecclesiae* pisał, że „podstawową misją uniwersytetu jest nieustanne poszukiwanie prawdy poprzez badania naukowe, przechowywanie i przekazywanie wiedzy dla dobra społeczeństwa”⁴. Nie tylko zdobywanie wiedzy, ale również umiejętne wykorzystanie jej dla dobra wspólnego jest celem życia akademickiego. Powinność uniwersytecka wobec społeczeństwa jest zdaniem św. Jana Pawła II tak oczywista i konieczna, że już na początku swojego pontyfikatu mówił: „Żaden kraj nie może rozwijać się bez uniwersytetu”⁵. Obok służby prawdzie i dobru wskazywał na potrzebę poszukiwania piękna, które czynić i podziwiać można w obszarze kultury zawsze związanej ze światem akademickim. Papież wpisywał piękno w jedno z zadań uniwersytetu, tj. wychowanie, „które stanowi najważniejsze i zasadnicze zadanie kultury. Przedstawiciele tego świata nazwał pokornymi sługami piękna w życiu narodu”⁶.

Zadania uniwersytetu

Trzy zasadnicze cele w życiu uniwersytetu to poznawanie, zgłębianie i dzielenie się prawdą, dobrem i pięknem. Z nich wynikają konkretne zadania społeczności akademickiej. Pierwszym z nich jest praca badawcza. W homilii skierowanej do środowiska KUL Jan Paweł II powiedział: „prawdziwą «wodą życia» ożywiająca całe nauczanie jest praca naukowa o charakterze twórczo-badawczym” (KUL 8). To właśnie uprawianie nauki z wykorzystaniem odpowiednich metod jest „podstawową formą istnienia i działania uniwersytetu” – mówił dalej papież. Praca naukowa w ramach uniwersytetu musi wcześniej być usankcjonowana instytucjonalną

¹ Jan Paweł II, Homilia w czasie liturgii słowa skierowana do środowiska Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin, 9 czerwca 1987 [dalej: KUL], 2.

² Jan Paweł II, Przemówienie do studentów w miasteczku uniwersyteckim, Madryt, 3 listopada 1982, 1.

³ Jan Paweł II, Przemówienie z okazji 600-lecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, 8 czerwca 1997 [dalej: WTUJ], 4.

⁴ Jan Paweł II, Konstytucja apostolska o uniwersytetach katolickich *Ex corde Ecclesiae*, Rzym, 15 sierpnia 1990 [dalej: ECE], 30.

⁵ Jan Paweł II, Przemówienie do młodzieży, studentów i robotników, Libreville, 18 lutego 1982 [dalej: Libreville], 2.

⁶ Jan Paweł II, Przemówienie do przedstawicieli świata kultury zgromadzonych w kościele Świętego Krzyża, Warszawa, 13 czerwca 1987, 8.

autonomią, bez której nie byłaby możliwa wolność akademicka konstytuująca działania badawcze, niepozbawione jednak pewnych obostrzeń. We wspomnianej konstytucji Jan Paweł II podkreślał, że „wolność akademicka winna być wykorzystywana w granicach zakreślonych przez wymogi prawdy i dobra wspólnego” (ECE 2). Dopiero spełnianie tego fundamentalnego zadania, tj. pracy badawczej, pozwala na żywe przekazywanie zdobytych wiadomości studentom i formowanie nowych pracowników nauki.

Kolejne działanie, którym jest praca dydaktyczna, nie może ograniczać się jedynie do użyczania wiedzy zdobytej od poprzednich wykładowców czy we własnych badaniach. Ten etap w życiu studenta musi być drogą „do wyzwania człowieczeństwa, tego wielkiego potencjału możliwości ducha ludzkiego, umysłu, woli i serca”¹. To nie jest zadanie tylko uniwersytetu, ale jak głosi papież, „on ma w tym pomóc”².

Cała działalność uniwersytecka ukierunkowana jest na szeroko rozumianą służbę życiu. To dążenie do zrozumienia praw rządzących światem, polepszenia warunków bytowych poprzez rozwój intelektualny społeczności, nowe wynalazki, wypracowanie modeli musi być podporządkowane temu zadaniu, którego wszyscy jesteśmy adresatami. Już w *Evangelium vitae* Jan Paweł II pisał, że „intelektualiści mogą wiele uczynić dla budowy nowej kultury ludzkiego życia”³. Papińska troska o życie wyrażona chociażby w słowach skierowanych do uczestników międzynarodowego sympozjum *Naturalne metody regulowania poczęć i kultura życia*, które odbyło się w Rzymie 28 stycznia 2004 roku. Ojciec święty podkreślił wtedy rolę środowiska nauki w promocji życia: „Uniwersytety pełnią szczególną i odpowiedzialną rolę w zakresie promocji programów badań w tej dziedzinie, jak również w kształceniu przyszłych specjalistów, którzy będą potrafili pomóc młodzieży i małżonkom w podejmowaniu świadomych i odpowiedzialnych decyzji”⁴.

Wspólnota akademicka zakorzeniona w relacjach społecznych według Jana Pawła II stanowi o możliwości rozwoju kraju. Ze społeczeństwa czerpie i dla niego również pracuje w różnych obszarach poznania i działalności ludzkiej. Uniwersytet służy społeczeństwu na wiele sposobów – przede wszystkim poprzez przygotowywanie wykwalifikowanej kadry pracowników, którzy nie tylko posiadają wiedzę w swojej dziedzinie, ale są również ludźmi uformowanymi duchowo. W październiku 1989 roku w Indonezji papież nobilitował „ogromny, choć niewidoczny wpływ uniwersytetów, który czyni je potężną siłą w łonie społeczeństwa”⁵. Innym razem mówił o zobowiązaniach uniwersytetów wobec społeczeństwa, które domaga się „ugruntowania własnej podmiotowości, oczekuje ukazania racji, które ją uzasadniają, oraz motywów i działań, które jej służą”⁶.

W liście do rektorów uniwersytetów europejskich Jan Paweł II zwrócił uwagę na pewne wyzwanie dla środowisk akademickich. Jest nim szczególna troska, by „dominacja technologii i pragmatycznego myślenia nie prowadziła do zaniedbania tych wartości duchowych, które w istotny sposób wpływały na kształt kultury europejskiej”⁷. To zadanie stojące w głównej mierze przed uniwersytetami katolickimi, które powołane są, by zapewniały obecność chrześcijańską. Troska o duchową formację społeczności musi dokonywać się jednak we wciąż zmieniającym się otoczeniu, dlatego „by mogły sprostać wymogom czasu, programy studiów powinny zostać uwspółcześnione”⁸, jak zaznaczał w adhortacji *Nowa nadzieja dla Libanu*. Jest to zadanie pośrednie wynikające pierwotnie z kształtowania sumień studentów, którzy opuszczając mury uniwersytetu, mają stać się przedłużeniem jego działalności we własnym środowisku, miejscu pracy i zamieszkania.

Uniwersytet katolicki

Uniwersytetom katolickim papież poświęcił konstytucję apostolską *Ex corde Ecclesiae* wydaną 15 sierpnia 1990 roku. Przeżywana w naszej społeczności akademickiej kanonizacja Jana Pawła II nie może się obyć bez wyraźnego nakreślenia cech, jakimi zdaniem świętego patrona uniwersytet winien się charakteryzować. Przede wszystkim u podstaw wszelkiego działania powinna leżeć „chrześcijańska inspiracja”, z której wynikałyby i do której prowadziłyby wszystkie dążenia. Następną cechą to „nieustanna refleksja, podejmowana w świetle wiary katolickiej nad coraz bogatszym dziedzictwem ludzkiej wiedzy”. W swoich działaniach naukowców winien charakteryzować się „wiernością wobec chrześcijańskiego orędzia, takiego, jakim przedstawia je Kościół”. Cała wspólnota akademicka musi włączyć się w „instytucjonalne zaangażowanie w służbę ludowi Bożemu i rodzinie ludzkiej, podążające ku transcendentnemu celowi, który nadaje sens życiu” (ECE 13).

Etyczne i moralne uwarunkowania badań naukowych wynikają z podstawowego celu uniwersytetu, tj. służby prawdzie, dobru i pięknu. Jednak w sposób szczególny warto zaznaczyć, że „wiedza winna służyć osobie ludzkiej, [dlatego] badania naukowe prowadzone na uniwersytecie katolickim muszą zawsze brać pod uwagę implikacje etyczne i moralne zarówno stosowanych metod, jak i dokonywanych odkryć” (ECE 18).

Ludzie uniwersytetu

Spółeczność akademicka istnieje tylko wówczas, gdy jest „żywa w swoich działaniach”, tzn. kiedy wykładowcy prowadzą własne badania, a studenci korzystając z dorobku nauczycieli i ucząc się warsztatu pracy naukowej, starają się rozwijać własne

¹ Jan Paweł II, Przemówienie do profesorów i studentów Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Częstochowa, 6 czerwca 1979.

² Tamże.

³ Jan Paweł II, Encyklika *Evangelium vitae*, 98.

⁴ Jan Paweł II, Przesłanie Ojca Świętego do uczestników międzynarodowego sympozjum na temat *Naturalne metody regulowania poczęć i kultura życia*, Rzym, 28 stycznia 2004, 3.

⁵ Jan Paweł II, Homilia podczas mszy świętej na stadionie Istora Senayan, Dżakarta, 9 października 1989.

⁶ Jan Paweł II, Przemówienie do przedstawicieli świata nauki, Lublin, 9 czerwca 1987, 4.

⁷ Jan Paweł II, List do rektorów uniwersytetów europejskich uczestniczących w kongresie w Lublinie, Rzym, 24 kwietnia 2004.

⁸ Jan Paweł II, Adhortacja apostolska *Une espérance nouvelle pour le Liban*, Bejrut, 10 maja 1997, 77.

zainteresowania. Relacja akademików wobec samego uniwersytetu, zdaniem Jana Pawła II, winna być podobna do związku matki i dzieci. To ona, matka karmicielka, nie tylko rodzi, wychowuje, ale również zaspokaja głód wiedzy. Średniowieczne określenie *Alma Mater* wskazuje na podobieństwo do macierzyńskiej troski. „Ta troska jest natury duchowej: rodzenie dusz do wiedzy, do mądrości, kształtowanie umysłów i serc” (WTUJ 4) – mówił papież podczas obchodów 600-lecia Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

Głównym zadaniem pracowników naukowych jest poszukiwanie prawdy. Papież zachęca, by nauczyciele uniwersytecy nieustannie pogłębiali swoje kwalifikacje, a swój dorobek ukazywali „w kontekście spójnej wizji świata”. Chrześcijański wykładowca musi być „świadkiem i pedagogiem autentycznego życia chrześcijańskiego”. Niewierzącym naukowcom Jan Paweł II z braterską miłością proponuje, by „czerpali inspiracje z ideałów akademickich i z zasad życia autentycznie ludzkiego” (ECE 22).

Codzienny trud pracownika nauki musi charakteryzować wrażliwość etyczna. Papież mówił, że „czynności umysłu muszą być koniecznie włączone w duchowy klimat niezbędnych cnót moralnych, jak szczerowość, odwaga, pokora, uczciwość oraz autentyczna troska o człowieka” (WTUJ 5).

Podstawowym zadaniem studentów jest zdobywanie wykształcenia (por. ECE 23). Nie może ono jednak ograniczać się tylko „do otrzymywania dyplomów, do osiągnięcia opłacalnych stanowisk. Studia winny prowadzić studenta do całkowitej dojrzałości ducha i sumienia, to znaczy uczynić zeń autentycznego i rozmiłowanego poszukiwacza prawdy o człowieku, o jego prawdziwych problemach, szukającego odpowiedzi na «dlaczego» i «jak» ludzkiej egzystencji” (Libreville 2). Chrześcijańskim studentom Jan Paweł II proponował, by w czasie studiów pogłębiali osobistą relację z Chrystusem. Dlatego powinni wybierać „o ile to możliwe, dobrych nauczycieli akademickich”¹.

Papież doskonale wiedział, że życie studenckie nie ogranicza się jedynie do zdobywania wiedzy. Sam pisał, że takie życie niekiedy bywa trudne, zalecał jednak, by studenci nie izolowali się, ale aktywnie uczestniczyli w działalności stowarzyszeń i ruchów².

Całej wspólnocie akademickiej – studentom i wykładowcom – zalecał, by praca i nauka była, „jak mawiał św. Josemaría, «ustawiczną modlitwą, która składa się z tych samych serdecznych słów, ale codziennie ma inną melodię. Naszą właśnie misją jest przemienianie prozy tego życia»”³.

Biblioteka

Papieskie nauczanie dotyczące uniwersytetu kładzie nacisk na jeszcze jedną instytucję, bez której nie można mówić o swobodnym dostępie do efektów dotychczasowej pracy naukowej. W Warszawie papież mówił: „Biblioteka jest instytucją, która samym swoim istnieniem świadczy o rozwoju kultury [...], jest więc szczególnie świątynią twórczego ducha ludzkiego”⁴. W świątyni człowiek staje jakby bliżej źródła, z którego czerpie wodę żywą. W niezliczonych pozycjach, starodrukach ukryty jest dorobek poprzednich pokoleń. Odkrywanie i zgłębianie tego dziedzictwa papież określił jako „spełnianie szlachetnej pasji poszukiwania prawdy”⁵.

Modlitwa za kontynuatorkę

Podczas wizyty w Krakowie w czerwcu 1997 roku Jan Paweł II nazwał Papieską Akademię Teologiczną „spadkobierczynią i kontynuatorką prastarego Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego” (WTUJ 3). Dziesięć lat wcześniej mówił o PAT w katedrze wawelskiej: „Nie trzeba [...] dłużej udowadniać, że ta uczelnia świadczy o naszych dziejach, należy do dziedzictwa Kościoła i polskiej kultury. Czy może jej nie być w Krakowie?”⁶. Nam, studentom i pracownikom Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, słowa te dodają otuchy i potwierdzają słuszność podejmowanych działań w dążeniu do zgłębiania prawdy, czynienia dobra i podziwiania piękna nauki. Na zakończenie warto przytoczyć modlitwę⁷ świętego odnowiciela PAT, której przewodniczył w czerwcu 1983 roku:

Wszchemogący wieczny Boże, źródło wszelkiej mądrości i wiedzy, prosimy Cię,
racz błogosławić Papieskiej Akademii Teologicznej w Krakowie,
jej profesorom, pracownikom i studentom.

Spraw, aby uczelnia ta, wsparta przemożnym wstawiennictwem fundatorki Wydziału Teologicznego, błogosławionej królowej Jadwigi i jego profesora, św. Jana z Kęt, przysłużyła się Kościołowi powszechnemu i Ojczyźnie naszej, kulturze umysłu i serca, prowadząc poprzez wieki pokolenia Polaków w prawdzie i miłości ku pełni życia i chwały w Jezusie Chrystusie, Panu naszym. Amen.

Stolico Mądrości – módl się za nami!

¹ Jan Paweł II, *Jesteście uczniami i świadkami Chrystusa na uniwersytecie*. Przesłanie do uczestników VIII Międzynarodowego Forum Młodzieży, Rzym, 25 marca 2004, 4.

² Tamże.

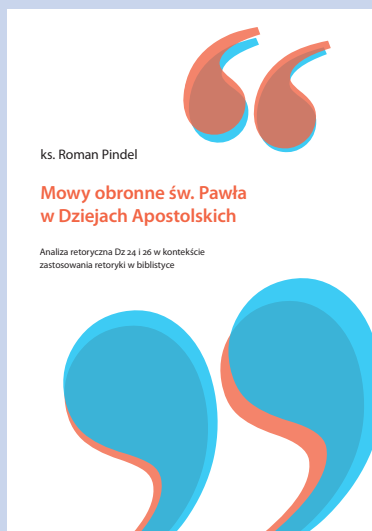
³ Jan Paweł II, *W codziennym życiu spotykajcie Chrystusa*. Przesłanie na Międzynarodowy Kongres UNIV 2005, Rzym, 21 marca 2005, 3.

⁴ Jan Paweł II, Przemówienie podczas poświęcenia Biblioteki Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa, 11 czerwca 1999.

⁵ Tamże.

⁶ Jan Paweł II, Homilia w czasie mszy świętej odprawionej w katedrze wawelskiej, Kraków, 10 czerwca 1987, 7.

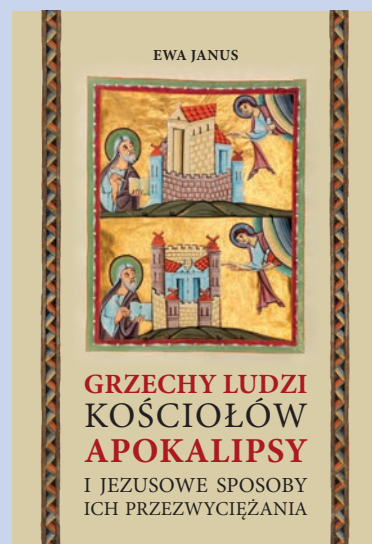
⁷ Jan Paweł II, Przemówienie do przedstawicieli Papieskiej Akademii Teologicznej, Kraków, 22 czerwca 1983.

ks. Roman Pindel, *Mowy obronne św. Pawła w Dziejach Apostolskich*, Kraków 2012

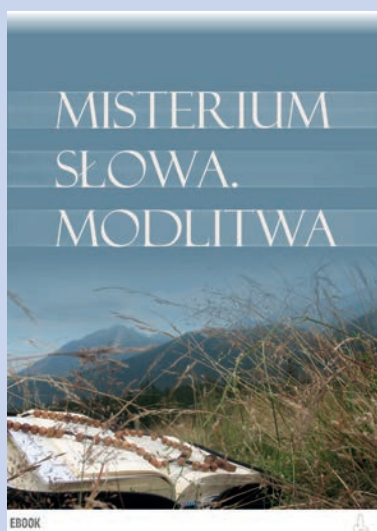
Przedmiotem analizy tej publikacji są mowy św. Pawła przedstawione w *Dziejach Apostolskich* (Dz 24, 10–21 oraz 26, 2–29). Mowy te zostały zredagowane według wzorców retoryki klasycznej, dlatego też oprócz analizy egzegetycznej przeprowadzono analizę retoryczną, odwołując się do metody analizy tekstów biblijnych w kontekście retoryki grecko-rzymskiej, którą zaproponował amerykański badacz George Alexander Kennedy. Metoda ta okazała się pomocna do analizy obu mów św. Pawła, skierowanych do przedstawicieli dwóch światów: rzymskiego i pogańskiego. Przeprowadzona analiza pokazuje kunszt literacki i retoryczny autora, który wykazał się znajomością retoryki sądowej Grecji i Rzymu tamtych czasów i udowodnił, że analiza retoryczna może wzbogacić analizę egzegetyczną, a staje się wręcz konieczna przy badaniu tekstów wykorzystujących zasady perswazji stosowane w czasach autora. Analiza retoryczna tych mów wykazała, że pierwsza z nich realizuje ściśle zasady mowy obronnej (*defensio*), druga natomiast, chociaż w zamiarze miała być mową obronną, ma charakter proklamacji domagającej się opowiedzenia po stronie wiary w Jezusa jako Mesjasza zapowiedzianego przez proroków. (Renata Dulian)

Ewa Janus, *Grzechy ludzi Kościołów Apokalipsy i Jezusowe sposoby ich przewyżnienia*, Kraków 2013

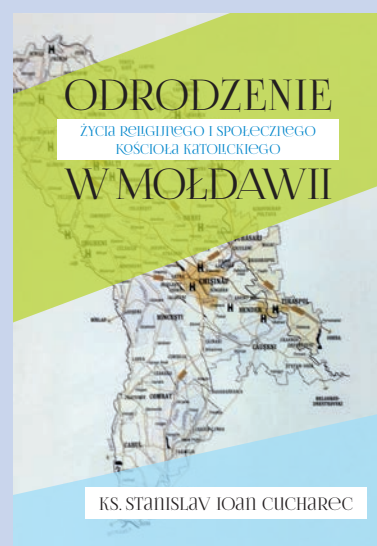
W publikacji autorka omawia m.in. następujące kwestie: o jakich grzechach wspólnot siedmiu Kościołów mówi Apokalipsa (Ap 2–3)? Jakie są ich konsekwencje? Jaka jest droga powrotu chrześcijan do pierwotnego stanu? Autorka pokazuje, że wspólnoty Kościoła zostały upomniane, aby uzmysłwić ich niewierność, wezwać do zmiany postępowania i nawrócenia. Liczba siedmiu Kościołów ma wymiar symboliczny, zatem nie odnosi się tylko do konkretnych wspólnot chrześcijańskich, ale do całego Kościoła. Autorka analizuje grzechy „popelnione mową”, zwracając uwagę, że kłamstwo jest podstawowym grzechem przeciwko prawdzie, gdyż niszczy nie tylko relacje między ludźmi, ale niejako neguje samego Boga. Następnie definiuje grzechy wynikające z zaniedbania obowiązków chrześcijańskich. Analiza treści orędzia skierowanego do siedmiu Kościołów ukazuje Chrystusa zatroskanego o kondycję moralną wspólnoty wierzących, która powinna kierować się zasadami miłości. (Renata Dulian)

Misterium Słowa. Modlitwa, red. Dawid Czaicki, Kraków 2014

Publikacja stanowi odpowiedź na słowa papieża Franciszka zawarte w adhortacji apostoelskiej *Radość Ewangelii*. Publikacja skierowana jest do ludzi, którzy pragną odkryć sens swojego życia w świetle słowa Bożego. Stanowi drugą część publikacji *W służbie Miłości* (pierwsza część: *W służbie Miłości. Eucharystia*, red. D. Czaicki, Kraków–Siedlce 2013). O. prof. dr hab. Tomasz M. Dąbek OSB w recenzji wydawniczej napisał: „Cenne są wszelkie pomoce dla formatorów oraz indywidualnych chrześcijan pragnących świadomie i owocnie brać udział w służbie Bożej sprawowanej w Kościele”. Książka została wydana przez Wydawnictwo św. Jana Pawła II. (www.swietyjanpawel2.pl)

ks. Stanislav Ioan Cuharec, *Odrodzenie życia religijnego i społecznego Kościoła katolickiego w Mołdawii*, Kraków 2014

Historia czasów chrześcijańskich na terenie dzisiejszej Republiki Mołdawii sięga czasów starożytnych – Dobrą Nowinę głoszono tutaj już w czasach poapostolskich. Autor przedstawia historię Kościoła katolickiego w tym kraju od czasu początku chrystianizacji poprzez organizację Kościoła katolickiego w XVIII i XIX wieku, po działalność parafii katolickich w okresie radzieckim (1944–1988) i odrodzenie się Kościoła katolickiego w niepodległej Republice Mołdawii. Ogłoszenie niepodległości Mołdawii i dekret o kultach ogłoszony 12 marca 1992 roku dały katolicyzmowi większe możliwości działania. Wzmocniło je powołanie przez Jana Pawła II w 1993 roku apostoelskiej administratury Kościoła rzymskokatolickiego w Mołdawii. To wszystko doprowadziło do odrodzenia instytucjonalnych form życia religijnego. Autor przedstawia także działalność żeńskich i męskich zgromadzeń zakonnych działających na terenie Mołdawii. Pokazuje też, że Kościół mołdawski zaznacza swoją obecność w życiu społecznym w trosce o rodzinę, o obronę życia, o biednych, bezrobotnych, angażując się w działania na rzecz walki z handlem ludźmi oraz przejawami współczesnego niewolnictwa. (Renata Dulian)

Kalendarium Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie

na rok akademicki 2014/2015

Semestr zimowy 2014/2015

30 IX wtorek	pielgrzymka do Kalwarii Zebrzydowskiej
1 X środa	rozpoczęcie zajęć studiów stacjonarnych rekolekcje DA Patmos
16 X czwartek	inauguracja roku akademickiego
19 X niedziela	hołd składany św. Janowi z Kęt w kolegiacie św. Anny, godz. 17.00
10 XI poniedziałek	dzień wolny od zajęć
17 XI poniedziałek	msza święta za zmarłych pracowników naukowych wyższych uczelni miasta Krakowa w kolegiacie św. Anny, godz. 18.00
8 XII poniedziałek	uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP; rocznica powołania PAT
16 XII wtorek	opłatki wydziałowe
18 XII czwartek	opłatek z kard. Dziwiszem dla pracowników UPJPII, godz. 15.30
24 XII – 6 I	ferie świąteczne
11 I	618. rocznica powołania Wydziału Teologicznego w Akademii Krakowskiej (UJ)
12 I poniedziałek	uroczyste promocje akademickie na Wawelu
28 I środa	zajęcia wg planu poniedziałkowego
29 I czwartek	zajęcia wg planu wtorkowego, zakończenie zajęć semestru zimowego dla studiów stacjonarnych
30 I – 9 II	zimowa sesja egzaminacyjna
10–14 II	zimowa sesja poprawkowa

Semestr letni 2014/2015

16 II poniedziałek	rozpoczęcie zajęć dla studiów stacjonarnych rekolekcje wielkopostne dla studentów
4–7 IV	ferie wielkanocne
9 VI poniedziałek	uroczyste promocje akademickie na Wawelu
juwenalia	dzień wolny od zajęć dydaktycznych dla studentów i doktorantów
10 VI środa	zakończenie zajęć dla studiów stacjonarnych
11–23 VI	letnia sesja egzaminacyjna
19 VI piątek	6. rocznica podniesienia Papieskiej Akademii Teologicznej do godności Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie
24 VI – 8 IX 2015	wakacje
9–18 IX 2015	letnia sesja poprawkowa

Godziny rektorskie (godziny wolne od zajęć dydaktycznych) w roku akademickim 2014/2015

16 X czwartek	godziny rektorskie na czas uroczystości inauguracji
31 X piątek	godziny rektorskie od 15.00
17 XI poniedziałek	godziny rektorskie od 17.30
16 XII wtorek	godziny rektorskie od 16.30
12 I poniedziałek	godziny rektorskie od 9.00 do 11.00
3 IV piątek	godziny rektorskie od 15.00
9 VI poniedziałek	godziny rektorskie od 15.00 do 17.00

Zjazdy studiów niestacjonarnych i podyplomowych w roku akademickim 2014/2015

Semestr zimowy 2014/2015	[1] 19/20 IX • [2] 26/27 IX • [3] 3/4 X • [4] 10/11 X • [5] 17/18 X • [6] 24/25 X • [7] 7/8 XI • [8] 14/15 XI • [9] 21/22 XI • [10] 28/29 XI • [11] 5/6 XII • [12] 12/13 XII • [13] 19/20 XII • [14] 9/10 I • [15] 16/17 I • [16] 23/24 I • [17] 30/31 I • [18] 6/7 II • [19] 13/14 II
Semestr letni 2014/2015	[1] 20/21 II • [2] 27/28 II • [3] 6/7 III • [4] 13/14 III • [5] 20/21 III • [6] 27/28 III • [7] 10/11 IV • [8] 17/18 IV • [9] 24/25 IV • [10] 8/9 V • [11] 15/16 V • [12] 22/23 V • [13] 29/30 V • [14] 5/6 VI • [15] 12/13 VI • [16] 19/20 VI • [17] 26/27 VI • [18] 3/4 VII • [19] 11/12 VII